

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Економічний факультет

Кафедра маркетингу, менеджменту та підприємництва

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА**

магістра

**ДОСЛІДЖЕННЯ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ЗДІЙСНЕННЯ  
МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА**

В. о. завідувачки кафедри,  
канд. екон. наук, доц.

Оксана БОЛОТНА

Керівник,  
докт. фарм. наук, проф.

Ріта САГАЙДАК-НІКІТЮК

Здобувач, гр. ЕВ-61

Арсеній ЄЛЬЧЕНКО

Харків – 2024

# МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Факультет економічний

Кафедра маркетингу, менеджменту та підприємництва

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність D3 Менеджмент

Освітньо-професійна програма Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності

## ЗАТВЕРДЖУЮ

в.о. завідувача кафедри

\_\_\_\_\_ Болотна О. В.  
підпис прізвище, ініціали

«08» жовтня 2024 року

## З А В Д А Н Н Я НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Єльченко Арсеній Володимирович  
(прізвище, ім'я, по батькові студента)

1. Тема роботи Дослідження та удосконалення здійснення міжнародних розрахунків підприємства

керівник роботи Сагайдак-Нікітюк Ріта Василівна  
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по університету від «05» листопада 2024 року №2101-5/3593

2. Строк подання студентом роботи «12» грудня 2024 року

3. Перелік питань, які потрібно розробити:

Теоретичні засади здійснення міжнародних розрахунків підприємств України (на прикладі будівельної галузі); Аналіз діяльності ТОВ "Рім Солюшинс": міжнародний напрямки; Рекомендації щодо удосконалення міжнародних розрахунків підприємства ТОВ "Рім Солюшинс"

## 4. План роботи

| № з/п | Назви етапів роботи                                                      | Календарний план виконання |
|-------|--------------------------------------------------------------------------|----------------------------|
| 1.    | 1. Теоретичний розділ                                                    |                            |
| 2.    | 2. Аналітико-дослідний розділ                                            |                            |
| 3.    | 3. Проєктно-рекомендаційний розділ                                       |                            |
| 4.    | Оформлення вступу, висновків та списку використаних інформаційних джерел |                            |

## 5. Дата видачі завдання «08» жовтня 2024 року

Студент

\_\_\_\_\_ **А. В. Єльченко**  
підпис ініціали, прізвище

Керівник роботи

\_\_\_\_\_ **Р. В. Сагайдак-Нікітюк**  
підпис ініціали, прізвище

## ЗМІСТ

|                                                                                                 |                                   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------|
| ВСТУП .....                                                                                     | 3                                 |
| РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЗДІЙСНЕННЯ<br>МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА .....   | 6                                 |
| 1.1. Сутність та види міжнародних розрахунків підприємства .....                                | 6                                 |
| 1.2. Теоретичні підходи до управління міжнародними розрахунками<br>організації .....            | 10                                |
| 1.3. Технології здійснення міжнародних розрахунків підприємства ..                              | 16                                |
| Висновки за першим розділом.....                                                                | 20                                |
| РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЗДІЙСНЕННЯ МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКІВ НА<br>ПРИКЛАДІ ТОВ "РІМ СОЛЮШИНС" .....     | 23                                |
| 2.1 Оцінка практики міжнародних розрахунків на підприємстві .....                               | 23                                |
| 2.2 Вплив зовнішніх факторів на міжнародні розрахунки підприємства                              | 27                                |
| 2.3 Проблеми та виклики у сфері міжнародних розрахунків ТОВ "Рім<br>Солюшинс" .....             | 30                                |
| 2.3 Проблеми та виклики у сфері міжнародних розрахунків ТОВ "Рім<br>Солюшинс" .....             | 36                                |
| Висновки за другим розділом .....                                                               | 40                                |
| РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ МІЖНАРОДНИХ<br>РОЗРАХУНКІВ НА ПРИКЛАДІ ТОВ "РІМ СОЛЮШИНС" .....   | 44                                |
| 3.1 Оптимізація процесу міжнародних розрахунків на підприємстві ..                              | 44                                |
| 3.2 Підвищення економічної ефективності міжнародних розрахунків<br>ТОВ "Рім Солюшинс" .....     | 48                                |
| 3.3 Рекомендації щодо вдосконалення системи міжнародних розрахунків<br>ТОВ "Рім Солюшинс" ..... | 53 51                             |
| Висновки за третім розділом.....                                                                | 55                                |
| ВИСНОВКИ.....                                                                                   | 61                                |
| СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....                                                                 | 62                                |
| ДОДАТКИ.....                                                                                    | Ошибка! Закладка не определена.69 |

## ВСТУП

В умовах глобалізації та інтернаціоналізації бізнесу, питання ефективного управління міжнародними розрахунками стають особливо актуальними для підприємств, які ведуть зовнішньоекономічну діяльність. Сучасний ринок вимагає від компаній не лише конкурентоспроможності та інноваційності, а й здатності мінімізувати ризики, пов'язані з валютними коливаннями, законодавчими обмеженнями та технологічними змінами. Системний підхід до управління міжнародними розрахунками дозволяє підприємствам оптимізувати фінансові потоки, уникати втрат від несприятливих курсів валют, а також підвищувати надійність взаємодії з партнерами за кордоном.

Особливої уваги потребує дослідження технологічних інновацій, таких як SWIFT-платежі, блокчейн, криптовалюти та інші цифрові фінансові платформи, які трансформують традиційні методи міжнародних розрахунків, надаючи можливості для спрощення, пришвидшення та підвищення прозорості фінансових операцій.

Актуальність дослідження полягає у зростаючій ролі міжнародних розрахунків у фінансовій стратегії сучасного підприємства, а також у необхідності інтеграції новітніх підходів для оптимізації цих процесів. Успішне управління міжнародними розрахунками дозволяє зменшити витрати на валютні операції, мінімізувати фінансові ризики та підвищити конкурентні переваги на міжнародному ринку.

**Мета дослідження** – розробити теоретичні засади та практичні рекомендації для оптимізації процесу міжнародних розрахунків на прикладі конкретного підприємства, що дозволить підвищити ефективність його фінансових операцій і покращити результати зовнішньоекономічної діяльності.

Завдання дослідження:

1. Розкрити сутність і види міжнародних розрахунків, які

використовуються підприємствами.

2. Дослідити основні теоретичні підходи до управління міжнародними розрахунками та методи мінімізації валютних ризиків.

3. Оцінити сучасні технології, що застосовуються для здійснення міжнародних розрахунків, зокрема інноваційні фінансові рішення, такі як блокчейн.

4. Проаналізувати практику здійснення міжнародних розрахунків на прикладі ТОВ "Рім Солюшинс" та виявити існуючі проблеми й ризики.

5. Запропонувати шляхи вдосконалення системи міжнародних розрахунків для підвищення ефективності фінансових операцій підприємства.

Об'єктом дослідження є міжнародні розрахунки підприємства як елемент його фінансово-економічної діяльності в умовах зовнішньоекономічної активності.

Предметом дослідження є механізми управління міжнародними розрахунками та методи підвищення їхньої економічної ефективності.

Методи дослідження. У роботі використані такі методи: системного аналізу для дослідження теоретичних аспектів міжнародних розрахунків; порівняльний аналіз для оцінки різних форм розрахунків та їхніх характеристик; економіко-математичний для оцінки ефективності обраних фінансових інструментів; моделювання для розробки рекомендацій щодо вдосконалення розрахунків на підприємстві.

Наукова новизна дослідження полягає в розробці рекомендацій для підприємств щодо застосування новітніх фінансових інструментів та технологій з метою оптимізації процесів міжнародних розрахунків, що сприяє зниженню ризиків і витрат та підвищенню фінансової стабільності.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості застосування запропонованих підходів та рекомендацій в діяльності підприємств, що займаються зовнішньоекономічною діяльністю, зокрема ТОВ "Рім Солюшинс", з метою підвищення ефективності їх фінансових

операцій.

Структура роботи включає вступ, три розділи, висновки та список використаних джерел.

У першому розділі досліджено теоретико-методичні основи міжнародних розрахунків підприємства; у другому розділі проведено аналіз здійснення міжнародних розрахунків на прикладі ТОВ "Рім Солюшинс"; у третьому – запропоновано шляхи вдосконалення процесу міжнародних розрахунків для підвищення ефективності фінансових операцій на підприємстві.

Результати кваліфікаційної роботи магістра планується частково впровадити у практичну діяльність ТОВ "Рім Солюшинс".

Для написання кваліфікаційної роботи магістра було використано універсальне програмне забезпечення: Microsoft Office Word 2019 та Microsoft Office Excel 2019.

Робота представлена на 68 сторінках друкованого тексту, містить 10 таблиць та 78 джерел використаної інформації.

## РОЗДІЛ 1

### ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЗДІЙСНЕННЯ МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА

#### 1.1. Сутність та види міжнародних розрахунків підприємства

Міжнародні розрахунки є важливим аспектом зовнішньоекономічної діяльності підприємств, оскільки сприяють виконанню фінансових зобов'язань між суб'єктами господарювання, що здійснюють свою діяльність у різних країнах. Ефективне управління цими операціями дозволяє мінімізувати валютні ризики, забезпечити фінансову стабільність та підвищити довіру між партнерами.

Міжнародні розрахунки можна визначити як систему заходів та інструментів, що використовуються для виконання платежів між юридичними та фізичними особами з різних країн. Головною особливістю таких розрахунків є їх здійснення у різних валютах, що потребує врахування валютного ризику та можливих коливань валютних курсів [3].

Основні характеристики міжнародних розрахунків:

- валютний ризик: коливання валютного курсу можуть спричинити як прибутки, так і збитки для підприємств [17].
- міжнародне регулювання: необхідність дотримання правових норм як країни-імпортера, так і країни-експортера, а також міжнародних правил, зокрема Рекомендацій Міжнародної торгової палати (ICC) [13].
- банківське обслуговування: розрахунки зазвичай здійснюються за участю банків, які надають послуги міжнародних переказів через платіжні системи, такі як SWIFT [25].

Таким чином, міжнародні розрахунки охоплюють різноманітні операції та інструменти, які використовуються залежно від специфіки діяльності підприємства, його потреб і вимог міжнародних партнерів.

Види міжнародних розрахунків. Залежно від характеру та обсягів



зовнішньоекономічної діяльності підприємства обирають відповідний вид розрахунків, що мінімізує ризики та підвищує надійність платежів. Розглянемо основні види міжнародних розрахунків.

### 1. Документарний акредитив.

Документарний акредитив є одним із найпопулярніших і найбезпечніших інструментів міжнародних розрахунків, оскільки він надає гарантії як експортеру, так і імпортеру [18]. Важливі особливості акредитива:

- безвідкличність: після відкриття акредитива банк не може змінити або анулювати його без згоди всіх сторін, що гарантує виконання умов угоди для експортера [23].

- участь банку: банк-емітент зобов'язаний здійснити платіж на користь експортера тільки після надання ним документів, що підтверджують поставку товару [29].

Документарні акредитиви можуть бути підтвердженими або непідтвердженими. Підтверджений акредитив передбачає, що банк імпортера (або інший банк) гарантує здійснення платежу, навіть якщо банк експортера не виконає своїх зобов'язань [13]. Це забезпечує додатковий захист для експортера, особливо в контексті роботи з новими партнерами.

### 2. Документарне інкасо.

Документарне інкасо передбачає, що банк-експортер (також відомий як банк-продавець) надає банку-імпортеру документи, що засвідчують відвантаження товару, разом з інструкціями для банку-імпортера видати ці документи покупцю лише після здійснення платежу [24]. Основні переваги та недоліки документарного інкасо:

- Зручність для імпортера: імпортер може перевірити товар перед здійсненням платежу [17].

- Відсутність повної гарантії для експортера: експортер не має повної впевненості, що платіж буде здійснено, оскільки інкасо не є зобов'язанням банку оплатити товар [15].

Цей вид розрахунків використовується здебільшого у випадках, коли між сторонами існує взаємна довіра або коли ризики несплати мінімальні.

### 3. Авансовий платіж.

Авансовий платіж передбачає, що імпортер здійснює часткову або повну оплату за товар до його отримання [21]. Основні характеристики авансового платежу:

- мінімальний ризик для експортера: експортер отримує кошти наперед і не наражатиметься на ризик несплати [13].
- ризик для імпортера: імпортер ризикує, що товар не буде відвантажений або не відповідатиме очікуванням [1].

Авансові платежі зазвичай використовуються у випадках, коли імпортер має повну довіру до експортера або коли необхідно забезпечити поставку товару, що користується високим попитом.

### 4. Відкритий рахунок.

Відкритий рахунок – це вид розрахунків, який дозволяє передавати товар імпортеру без попередньої оплати, а платіж здійснюється протягом певного періоду часу після доставки [16]. Основні переваги та ризики відкритого рахунку:

- зручність для імпортера: оплата здійснюється після отримання товару, що знижує фінансовий ризик для імпортера [10].
- високий ризик для експортера: експортер ризикує, що платіж не буде здійснений, якщо імпортер зіштовхнеться з фінансовими труднощами [20].

Цей вид розрахунків є дуже зручним для імпортерів, особливо у випадках коли між партнерами існує висока довіра або якщо вони працюють на умовах довгострокового співробітництва.

### 5. Банківська гарантія.

Банківська гарантія є додатковим інструментом, який забезпечує виконання зобов'язань однієї сторони перед іншою. Банк-гарант бере на себе зобов'язання здійснити платіж у разі невиконання умов угоди

імпортером [19]. Важливі аспекти банківської гарантії:

- захист експортера: експортер отримує додаткову впевненість у виконанні зобов'язань, навіть якщо імпортер не здійснить платіж [12].
- ризик для імпортера: необхідність оформлення банківської гарантії може збільшити вартість контракту для імпортера, оскільки банки беруть комісію за гарантію [27].

Банківська гарантія є особливо актуальною для угод з великими фінансовими ризиками та для нових партнерств, де довіра між сторонами ще не встановлена.

Порівняння видів міжнародних розрахунків.

Кожен із видів міжнародних розрахунків має свої переваги та недоліки залежно від умов контракту, рівня довіри між сторонами та фінансових можливостей обох сторін. Основні критерії для вибору оптимального виду розрахунків включають ступінь ризику, витрати, швидкість здійснення платежу та захист від фінансових втрат.

Таблиця 1.1

Порівняльна характеристика видів міжнародних розрахунків

| Вид розрахунку          | Ризик для експортера | Ризик для імпортера | Витрати | Швидкість |
|-------------------------|----------------------|---------------------|---------|-----------|
| Документарний акредитив | Низький              | Середній            | Високі  | Середня   |
| Документарне інкасо     | Середній             | Низький             | Помірні | Середня   |
| Авансовий платіж        | Низький              | Високий             | Низькі  | Висока    |
| Відкритий рахунок       | Високий              | Низький             | Низькі  | Висока    |
| Банківська гарантія     | Низький              | Середній            | Помірні | Середня   |

Таким чином, міжнародні розрахунки є комплексним процесом, що вимагає ретельного вибору виду розрахунків з урахуванням ризиків, правових аспектів і витрат. Вибір оптимального виду розрахунків дозволяє підприємству мінімізувати ризики та забезпечити своєчасне виконання

зобов'язань перед партнерами, що є важливою передумовою успішної зовнішньоекономічної діяльності [6].

## 1.2. Теоретичні підходи до управління міжнародними розрахунками організації

Управління міжнародними розрахунками є складним процесом, що включає кілька ключових підходів, спрямованих на мінімізацію ризиків, підвищення фінансової ефективності та зменшення витрат на обслуговування зовнішньоекономічних контрактів. Основні теоретичні підходи, що використовуються в управлінні міжнародними розрахунками, включають управління валютними ризиками, використання інструментів захисту платежів та оптимізацію ланцюга постачань у контексті міжнародних розрахунків.

### Управління валютними ризиками.

Валютні ризики виникають через зміну курсу валюти між моментом підписання контракту та здійсненням оплати. Для зниження впливу валютних ризиків на міжнародні розрахунки використовуються різні стратегії, такі як хеджування та валютне страхування.

1. Хеджування – один із найпоширеніших методів зниження валютного ризику, що передбачає використання фінансових інструментів, таких як форвардні контракти, ф'ючерси та опціони [11]. Зокрема, при форвардних контрактах фіксується обмінний курс на майбутню дату, що дозволяє уникнути втрат при зміні курсу. Використання опціонів забезпечує право, але не зобов'язання, придбати валюту за фіксованою ціною, що дозволяє скористатися вигідною ринковою ціною, якщо вона зміниться на користь компанії [4].

2. Валютне страхування – це метод захисту від ризику шляхом укладення угоди зі страховими компаніями, що беруть на себе покриття можливих збитків від валютних коливань. Страхування валютних ризиків є

особливо корисним для підприємств, які мають великі фінансові зобов'язання в іноземній валюті [14]. Цей метод є відносно дорогим, але може надати значний захист у періоди високої волатильності ринку [22].

3. Управління відкритою валютною позицією – підприємства намагаються збалансувати свої доходи та витрати у різних валютах, щоб уникнути значних валютних коливань. Такий підхід дозволяє зменшити залежність від конкретної валюти та створює природний хеджінг [5].

Використання інструментів захисту платежів.

Управління міжнародними розрахунками передбачає використання інструментів захисту платежів, які забезпечують виконання фінансових зобов'язань обома сторонами контракту. Найпоширенішими інструментами є документарні акредитиви, документарне інкасо та банківські гарантії.

1. Документарний акредитив – один із найбільш захищених інструментів, що надає впевненість обома сторонам угоди у виконанні зобов'язань. Використання акредитиву знижує ризик неплатежу, оскільки платіж здійснюється тільки після підтвердження відповідності документів умовам контракту [13]. Цей інструмент надає можливість контролювати поставку товарів, що знижує ризики та підвищує надійність міжнародних контрактів [23].

2. Документарне інкасо – цей метод менш захищений у порівнянні з акредитивом, але є дешевшим та простішим у застосуванні. Інкасо передбачає, що документи передаються імпортеру тільки після здійснення платежу або підписання зобов'язання про оплату [24]. Документарне інкасо ефективне для компаній, які довіряють своїм партнерам, але бажають уникнути додаткових витрат, пов'язаних зі страхуванням кредитних ризиків [29].

3. Банківські гарантії – важливий інструмент забезпечення виконання зобов'язань. Банк-гарант здійснює платіж на користь експортерів у разі, якщо імпортер не виконує свої зобов'язання. Це забезпечує додатковий захист і гарантує, що жоден з контрагентів не зазнає фінансових

втрат [19].

Оптимізація ланцюга постачань у контексті міжнародних розрахунків.

Оптимізація ланцюга постачань допомагає покращити управління міжнародними платежами, зменшуючи витрати, затримки поставок та покращуючи виконання контрактів. Для цього використовуються:

1. Інтеграція з фінансовими установами – компанії часто працюють зі спеціалізованими банками або фінансовими установами, які можуть запропонувати гнучкі умови для зовнішньоекономічних операцій. Наприклад, використання фінансових рішень банківських установ дозволяє компаніям отримувати авансове фінансування витрат, пов'язаних з виробництвом товарів, до моменту отримання оплати [10].

2. Використання сучасних технологій у розрахунках – автоматизація платежів та управління фінансами за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення допомагають зменшити витрати на транзакції та прискорити процес обробки платежів [25]. Інтегровані фінансові платформи також дозволяють компаніям реєструвати валютні операції та надавати аналітичні дані для прийняття стратегічних рішень [27].

3. Стратегічні партнерства та колаборація – формування стратегічних партнерств з постачальниками та споживачами може значно спростити та покращити міжнародні розрахунки. Спільне використання логістики та логістичних послуг надає значні можливості для скорочення операційних витрат, що гарантує своєчасне виконання контрактів [16].

Фінансовий аналіз і контроль.

Фінансовий аналіз і контроль є важливою складовою управління міжнародним бухгалтерським обліком. Це дозволяє компаніям запобігати фінансовим втратам і підвищувати операційну ефективність. Основні підходи включають:

1. Бюджетування міжнародних розрахунків – цей підхід передбачає створення спеціальних фінансових планів для здійснення міжнародних

операцій, які допоможуть контролювати та покращувати витрати. Бюджетування особливо важливе в ситуаціях, коли валюти нестабільні або коли на ринку існує інтенсивна конкуренція [22].

2. Контроль за дебіторською заборгованістю – важливий для швидкого відновлення платежів та уникнення фінансових втрат, пов'язаних із затримкою платежів. Дуже часто компанії використовують такі інструменти, як факторинг або форфейтинг, щоб прискорити інкасацію та зменшити ризики [4].

3. Аналіз рентабельності міжнародних контрактів – дає змогу підприємству визначити рівень рентабельності зовнішньоекономічних операцій. Потрібно реально дивитися на всі потенційні витрати на транспортування, транзакційні збори та обмін валют. Отже, це робить управління міжнародними розрахунками набагато чіткішим і зрозумілішим для менеджменту [5].

Таблиця 1.2

## Теоретичні підходи до управління міжнародними розрахунками

| Підхід                                | Інструменти/методи                      | Очікуваний результат                                     |
|---------------------------------------|-----------------------------------------|----------------------------------------------------------|
| Управління валютними ризиками         | Форварди, опціони, природне хеджування  | Мінімізація впливу курсових коливань                     |
| Використання банківських інструментів | Акредитиви, інкасо, банківські гарантії | Забезпечення безпеки та виконання фінансових зобов'язань |
| Оптимізація платіжних процесів        | SWIFT GPI, SEPA                         | Скорочення часу обробки платежів, зниження витрат        |
| Контроль дебіторської заборгованості  | Факторинг, форфейтинг                   | Забезпечення стабільного грошового потоку                |

Впровадження теоретичних підходів до міжнародного обліку дає

можливість організаціям, які бажають пов'язати свою діяльність з фінансовими ризиками. Це має підвищити ефективність виконання міжнародних контрактів та забезпечити стабільність зовнішньоекономічної діяльності. Оскільки кожен конкретний підхід має свої переваги та обмеження, розумне поєднання та адаптація таких методів до конкретних ситуацій дозволяють досягти оптимального управління розрахунками.

### 1.3. Технології здійснення міжнародних розрахунків підприємства

Розвиток технологій суттєво впливає на процеси міжнародних розрахунків, дозволяючи підприємствам підвищувати ефективність і безпеку операцій, скорочувати витрати та час на здійснення платежів. Серед найпоширеніших технологій, що застосовуються в міжнародних розрахунках, виділяються SWIFT-платежі, цифрові платформи для міжнародних операцій, а також інноваційні підходи, такі як блокчейн. Розглянемо їх детальніше.

#### SWIFT-платежі.

SWIFT (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication) — це глобальна система, що забезпечує стандартизований, надійний та швидкий обмін фінансовими повідомленнями між банками в усьому світі. Основними характеристиками SWIFT є висока швидкість обробки та виконання транзакцій, стандартизація процесів, а також система забезпечує можливість обміну фінансовими повідомленнями між установами, перетворюючи їх у структурований та уніфікований формат [25].

SWIFT забезпечує кілька основних видів повідомлень для банківських операцій, включаючи:

- MT103 — повідомлення, що використовується для простих клієнтських платежів;
- MT202 — повідомлення, що використовується для міжбанківських платежів, які не стосуються клієнтських розрахунків;



- MT799 — повідомлення для попереднього підтвердження умов угоди та гарантій.

Безсумнівно, однією з найвагоміших переваг системи SWIFT є те, що вона є надійною та безпечною системою, яка завдяки каскадній моделі автентифікації з контролем доступу забезпечує безпеку [25]. Разом із цими факторами SWIFT стала найважливішим засобом здійснення міжнародних розрахунків як між великими корпораціями, так і малими та середніми підприємствами [2].

Цифрові платформи для міжнародних операцій.

Цифрові платформи для міжнародних платежів дозволяють бізнесу заощаджувати витрати, прискорювати транзакції та вдосконалювати процеси міжнародних платежів. До різних відомих цифрових платформ міжнародних платежів належать PayPal, Stripe, TransferWise (Wise) та інші глобальні цифрові гаманці, що працюють у всьому світі. До особливостей таких платформ можна віднести наступні:

- мінімізація витрат: порівняно з традиційними банківськими платежами, такі платформи пропонують знижені комісії, особливо при обробці транзакцій малого та середнього розміру. Наприклад, TransferWise використовує прямий метод обміну валют, оминаючи банківські комісії, що значно знижує вартість послуг [8].

- простота у використанні та швидкість: використання веб-інтерфейсу та мобільних додатків забезпечує зручний доступ до фінансових послуг. Це дозволяє підприємствам та їхнім клієнтам здійснювати платежі в кілька кліків, скорочуючи до мінімуму кількість випадків, коли фізичне банківське обслуговування було необхідним.

- міжнародна доступність: платформи працюють з багатьма валютами і надають широкий вибір варіантів обміну валют, що дозволяє обслуговувати клієнтів і партнерів по всьому світу.

Цифрові платформи мають свої обмеження, зокрема, більшу неефективність платежів, запровадження граничних обсягів транзакцій та

потенційну непридатність певним чином для конкретного бізнес-клімату в країнах через регуляторні перешкоди [9].

Блокчейн та цифрові валюти в міжнародних розрахунках.

Блокчейн-технологія відкриває нові можливості для міжнародних розрахунків завдяки своїй децентралізації, прозорості та підвищеному рівню безпеки. Блокчейн - це розподілений реєстр, який забезпечує надійний засіб зберігання даних і дозволяє реєструвати кожен транзакцію за допомогою криптографічних методів. Такий підхід нівелює необхідність у централізованому посереднику, такому як банк, що дозволяє значно знизити витрати на обслуговування транзакцій і збільшити швидкість їхнього завершення [7].

Основні переваги використання блокчейну в міжнародних розрахунках:

- прозорість: кожна транзакція реєструється в доступному реєстрі, що забезпечує прозорість усіх операцій та усуває ризик подвійного платежу або шахрайства [15].
- зниження витрат: блокчейн дозволяє проводити транзакції без залучення традиційних фінансових посередників, що особливо вигідно для транскордонних операцій, які зазвичай обкладаються високими комісіями.
- підвищена безпека: завдяки своїй децентралізованій природі та розподіленому зберігання даних, забезпечуючи захист від несанкціонованих змін та доступу, що є вирішальним аспектом для фінансових транзакцій [2].
- використання смарт-контрактів: блокчейн дозволяє використовувати смарт-контракти, які автоматично виконують умови угоди при виконанні заданих умов, тим самим зменшуючи ризики для договірних сторін і пришвидшуючи процес оплати [28].

Проте, незважаючи на переваги, використання блокчейну в міжнародних розрахунках стикається з певними проблемами. До таких обмежень відносяться законодавчі обмеження, які існують у багатьох

країнах. Питання масштабування мережі блокчейн та високі енергетичні витрати, пов'язані з транзакціями на публічних блокчейнах [28], становлять значні виклики.

Таблиця 1.3

Порівняльна характеристика платіжних систем для міжнародних  
розрахунків

| Платіжна система                 | Швидкість транзакцій | Витрати на обслуговування | Прозорість  | Безпека     | Особливості використання                                                                             |
|----------------------------------|----------------------|---------------------------|-------------|-------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| SWIFT                            | 1–3 дні              | Середні                   | Висока      | Висока      | Стандарт для банківських платежів у міжнародній торгівлі. Забезпечує контроль і прозорість платежів. |
| SEPA (Single Euro Payments Area) | До 1 дня             | Низькі                    | Висока      | Висока      | Використовується для платежів у євро в межах країн SEPA. Зниження витрат для європейських компаній.  |
| Блокчейн                         | Миттєво              | Низькі                    | Дуже висока | Дуже висока | Використовується для міжнародних транзакцій із забезпеченням децентралізованого контролю.            |
| PayPal                           | Миттєво або до 1 дня | Помірні                   | Середня     | Висока      | Підходить для малих і середніх транзакцій, особливо в електронній комерції.                          |
| Wise (Transfer Wise)             | До 1 дня             | Низькі                    | Висока      | Висока      | Фінтех-рішення для переказів між країнами. Знижує витрати за рахунок обміну на локальних ринках.     |

## Висновки за першим розділом

Результати теоретичного аналізу міжнародних розрахунків підприємств дозволяють сформулювати такі основні висновки:

Зміст і види міжнародних розрахунків. Міжнародні розрахунки є комплексом фінансових операцій між суб'єктами різних країн, які здійснюються для виконання зовнішньоекономічних угод. Основними видами міжнародних розрахунків є:

- документарні акредитиви — надійний інструмент забезпечення платежів, що мінімізує ризики сторін завдяки банківській гарантії виконання угоди. Акредитиви є основним інструментом у ризикованих або великих транзакціях.

- інкасо — метод, що забезпечує відносну гнучкість, але вимагає високої довіри між партнерами, оскільки не має повного захисту від можливих ризиків.

- авансові платежі та відкриті рахунки — використовуються у випадках стабільних партнерських відносин. Відкритий рахунок, зокрема, надає кредитну відстрочку для покупця, що є вигідним для бізнесу, але водночас підвищує кредитні ризики для продавця.

- банківські гарантії — слугують засобом захисту у випадку неплатоспроможності покупця і широко застосовуються для мінімізації ризиків неплатежів у міжнародній торгівлі.

Таким чином, вибір форми розрахунків залежить від рівня ризику, характеру договірних відносин між підприємствами та розміру угоди. Зазначені форми міжнародних розрахунків можуть застосовуватися в різних комбінаціях, залежно від специфіки діяльності підприємства, забезпечуючи таким чином оптимальний баланс між безпекою та гнучкістю.

Основні теоретичні підходи до управління міжнародними розрахунками. Управління міжнародними розрахунками підприємства ґрунтується на теоретичних підходах, що враховують різноманітні

фінансові інструменти, зокрема валютне хеджування, застосування фінансових деривативів (форвардні контракти, ф'ючерси, опціони) та методи ризик-менеджменту. Переваги цих інструментів включають:

- можливість мінімізації валютних ризиків шляхом хеджування;
- використання моделей управління ризиками для аналізу та прогнозування курсових коливань;
- диверсифікацію методів управління ризиками з урахуванням специфіки конкретних угод, що дозволяє підприємствам зменшити потенційні втрати від коливань валютних курсів та політичних ризиків у країнах партнерів.

Важливим аспектом теоретичних підходів є їхній стратегічний характер, оскільки вони дозволяють підприємствам заздалегідь планувати свою діяльність та мінімізувати ризики. Застосування цих інструментів є необхідним для підприємств, що прагнуть забезпечити стабільність фінансових результатів та захистити свої активи від зовнішньоекономічних ризиків.

Технології здійснення міжнародних розрахунків. Сучасні технології, такі як SWIFT-платежі, цифрові платформи та блокчейн, змінюють підхід до здійснення міжнародних розрахунків. Основні особливості та переваги кожної з технологій включають:

- SWIFT-платежі забезпечують стандартизовану і безпечну систему міжнародних розрахунків, що дозволяє проводити платежі між банками різних країн з мінімальними затримками. Ця система широко застосовується завдяки надійності, багаторівневій аутентифікації та високим стандартам безпеки.
- Цифрові платформи для міжнародних операцій, такі як PayPal і TransferWise, спрощують процес здійснення платежів для малих та середніх підприємств, скорочуючи витрати та час на обробку транзакцій. Однак такі платформи менш придатні для великих угод та мають обмеження за обсягом транзакцій.

– Блокчейн-технології створюють можливості для децентралізованих та прозорих фінансових операцій без залучення посередників. Смарт-контракти на базі блокчейну дозволяють автоматизувати виконання умов угоди, що знижує ризик шахрайства та підвищує довіру між контрагентами. Проте існують і виклики, зокрема високе енергоспоживання та законодавчі бар'єри в багатьох країнах.

Технологічний прогрес у сфері міжнародних розрахунків дозволяє підприємствам отримувати доступ до різноманітних інструментів, знижувати операційні витрати та мінімізувати ризики, пов'язані із фінансовими транзакціями.

Важливість інтеграції різних підходів і технологій. Кожна з розглянутих технологій та підходів має свої особливості, і їх ефективність залежить від вибору відповідного варіанту, адаптованого до потреб і можливостей конкретного підприємства. Розуміння всіх наявних інструментів і технологій дозволяє підприємствам розробити комплексні стратегії управління міжнародними розрахунками, які відповідають динаміці ринку та специфічним умовам зовнішньоекономічної діяльності.

Значення теоретичних основ для практичного застосування. Розгляд теоретичних основ та інноваційних технологій у міжнародних розрахунках дає змогу підприємствам ефективно адаптуватися до сучасних викликів, таких як зростання конкурентного середовища, коливання валютних курсів та швидка зміна законодавчих норм у різних країнах. Застосування відповідних інструментів для управління ризиками і використання технологій, що підвищують ефективність розрахунків, створює базу для стабільного розвитку підприємств на міжнародному ринку.

Таким чином, проведений аналіз свідчить про важливість комплексного підходу до організації міжнародних розрахунків бізнесу. Використання відповідного теоретичного та технологічного фундаменту дозволяє бізнесу значно підвищити надійність та ефективність своєї зовнішньоекономічної діяльності.

## РОЗДІЛ 2

### АНАЛІЗ ЗДІЙСНЕННЯ МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКІВ НА ПРИКЛАДІ ТОВ "РИМ СОЛЮШИНС"

#### 2.1. Оцінка практики міжнародних розрахунків на підприємстві

У цьому розділі представлено комплексний аналіз системи міжнародних розрахунків, яку використовує ТОВ "Рим Солюшінс". Аналіз включає детальну характеристику методів та інструментів, що використовуються для здійснення платежів, оцінку їх ефективності, а також дослідження їх структури, динаміки та операційних процедур.

Аналіз методів міжнародних розрахунків.

ТОВ "Рим Солюшінс" активно співпрацює з міжнародними партнерами в сфері імпорту та експорту, що вимагає використання різних видів міжнародних розрахунків залежно від характеру угоди, рівня довіри до контрагента, а також вимог ринку. Аналіз практики компанії показав, що найчастіше використовуються такі методи

##### 1. Документарний акредитив:

- застосовується у 40% випадків для забезпечення угод з новими партнерами або угод з підвищеними ризиками;
- захищає інтереси компанії, оскільки платіж ініціюється лише після надання документів, що підтверджують виконання договірних умов;
- основними партнерами з кредитним рейтингом є компанії з Європейського Союзу, США та країн Азії.

##### 2. Документарне інкасо:

- використовується у 30% угод, переважно з довгостроковими партнерами;
- до переваг цього методу можна віднести нижчу вартість порівняно з кредитними лініями;

– основним недоліком є більший ризик несплати у випадку фінансових труднощів з боку партнера.

### 3. Авансові платежі:

– у 20% контрактів компанія погоджується на передоплату, особливо в контексті імпорту сировини або інших товарів, які користуються високим попитом;

– такий підхід мінімізує ризик для партнерів, але створює ризик для ТОВ "Рім Солюшинс" у разі невиконання контрагентом своїх зобов'язань.

### 4. Відкритий рахунок:

– застосовується у 10% договорів, переважно з надійними партнерами.

– такий підхід забезпечує гнучкість для імпортера, але він також створює ризик затримки платежу.

Таблиця 2.1

Структура міжнародних розрахунків ТОВ "Рім Солюшинс" за видами  
(2021–2023 роки)

| Види розрахунків        | 2021, % | 2022, % | 2023, % | Динаміка<br>змін, % |
|-------------------------|---------|---------|---------|---------------------|
| Документарний акредитив | 40%     | 38%     | 35%     | -5%                 |
| Документарне інкасо     | 30%     | 28%     | 25%     | -5%                 |
| Авансовий платіж        | 20%     | 25%     | 30%     | +10%                |
| Відкритий рахунок       | 10%     | 9%      | 10%     | 0%                  |

Отримані дані свідчать про те, що ТОВ "Рім Солюшинс" віддає перевагу документарним акредитивам та інкасо для зменшення ризиків, проте використовує й інші методи, залежно від умов угоди.

Структура та динаміка розрахункових операцій.



Для оцінки міжнародних розрахунків проводиться аналіз обсягів та видів платежів, а також дослідження динаміки розрахунків за останні три роки.

1. Обсяг міжнародних розрахунків виглядає наступним чином:

– за даними фінансового звіту, загальний обсяг міжнародних платежів, здійснених досліджуваним підприємством, за останні три роки збільшився на 15%;

– у 2023 році обсяг розрахунків сягнув 5 мільйонів доларів. США, що на 10% більше, ніж у 2022 році, в основному за рахунок збільшення експорту до країн Європейського Союзу.

2. Структура розрахунків виглядає наступним чином:

– 60% розрахунків проводяться в доларах США;

– 30% транзакцій здійснюються в євро;

– 10% в інших валютах (юанях, фунт стерлінгів тощо).

Така структура пояснюється орієнтацією на ринки США та ЄС, де більшість розрахунків здійснюється в доларах та євро.

3. Динаміка валютних операцій виглядає наступним чином:

– протягом останніх кількох років спостерігається поступове збільшення частки платежів у євро, що пов'язано зі зростанням експорту до країн Європейського Союзу;

– водночас частка платежів у доларах залишається стабільною через значну залежність від азійського імпорту.

Таблиця 2.2

Динаміка валютних операцій ТОВ "Рім Солюшинс" за типом валюти (2021–2023 роки)

| Тип валюти  | 2021, % | 2022, % | 2023, % | Динаміка змін, % |
|-------------|---------|---------|---------|------------------|
| Долар США   | 60%     | 58%     | 60%     | 0%               |
| Євро        | 25%     | 28%     | 30%     | +5%              |
| Інші валюти | 15%     | 14%     | 10%     | -5%              |

## Ефективність системи міжнародних

### 1. Швидкість проведення операцій:

- більшість платежів здійснюється через систему SWIFT, що сприяє виконанню транзакцій протягом одного-трьох робочих днів;

- угоди, укладені через SEPA (в межах ЄС), виконуються швидше, протягом одного робочого дня.

### 2. Витрати, пов'язані з розрахунками, є наступними:

- середні комісійні витрати за транзакції через SWIFT становлять 0,5-1% від суми транзакції;

- для документарних акредитивів витрати становлять приблизно 2%, що включає комісії банків за перевірку документів та обробку транзакцій.

### 3. Рівень виконання зобов'язань виглядає наступним чином:

- у 98% випадків партнери дотримуються умов договору;
- основні проблеми стосуються затримок платежів, які виникають у 2% випадків через технічні або фінансові труднощі, з якими стикаються партнери.

### 4. Впровадження технологічних рішень:

- компанія використовує ERP-систему для автоматизації фінансових процесів, яка інтегрована з банківськими системами для полегшення управління платежами;

- використання SWIFT GPI дозволяє відстежувати платежі в режимі реального часу, тим самим підвищуючи прозорість.

## Аналіз ризиків та проблем

Незважаючи на успішне впровадження системи міжнародних розрахунків, ТОВ "Рим Солюшинс" стикається з низкою викликів:

### 1. Коливання валютного курсу:

- через високу волатильність валюти компанія зазнає збитків при здійсненні платежів у доларах США та євро;

- відсутність ефективної системи управління казначейством

призвела до втрат, що становлять до 5% від суми транзакцій.

2. Високі банківські комісії:

– використання документарних акредитивів та SWIFT-платежів є витратним, що збільшує загальні витрати на обробку транзакцій.

3. Недостатня автоматизація процесів:

– попри використання ERP-системи, певні операції, такі як перевірка документів для кредитування, залишаються ручними, що призводить до збільшення часу, необхідного для обробки транзакцій.

4. Ризик невиконання зобов'язань партнерами:

– затримки платежів від партнерів трапляються у 2% випадків, що створює проблеми з ліквідністю.

У ході аналізу практики здійснення міжнародних розрахунків ТОВ "Рим Солюшинс" було виявлено наступне:

1. Використання різноманітних методів та інструментів, які сприяють ефективному здійсненню платежів, серед яких документарні акредитиви та SWIFT-платежі.

2. Зобов'язання компанії виконуються з високим рівнем дотримання умов з боку її партнерів. Однак вона стикається з проблемами, пов'язаними з ринковими втратами, високими комісійними витратами та затримками платежів.

3. Необхідно впроваджувати додаткові технології, такі як блокчейн, для автоматизації верифікації угод та розробити стратегію управління валютними ризиками.

## 2.2 Вплив зовнішніх факторів на міжнародні розрахунки підприємства

Міжнародні розрахунки ТОВ "Рім Солюшинс" залежать від багатьох зовнішніх факторів, які впливають на їх ефективність, безпеку та оперативність. Основними зовнішніми факторами є економічні, політичні, правові, технологічні та соціокультурні. У цьому підрозділі детально

розглядається вплив кожної з цих груп факторів на діяльність підприємства.

## 1. Економічні фактори

### Курсові коливання

Одним із найсуттєвіших економічних факторів є коливання валютного курсу. ТОВ "Рім Солюшинс" здійснює розрахунки здебільшого у доларах США (60%) та євро (30%), тому зміни у курсах цих валют безпосередньо впливають на фінансовий результат угод.

Наприклад, падіння курсу гривні щодо долара США у 2023 році призвело до додаткових витрат на імпорт сировини у розмірі 5% від загального обсягу валютних операцій.

Відсутність ефективної стратегії хеджування валютних ризиків збільшує імовірність таких втрат.

### Інфляція

Інфляційні процеси у країнах-партнерах також впливають на міжнародні розрахунки. Зростання цін на товари або послуги в країнах постачальників призводить до необхідності перегляду контрактів та збільшення витрат на розрахунки.

### Вартість банківських послуг

Залежність від міжнародних банківських систем, таких як SWIFT, додає витрат через високі комісії. Для ТОВ "Рім Солюшинс" витрати на банківські послуги становлять до 2% від суми кожного платежу.

## 2. Політичні фактори

### Торговельні санкції

Санкції, накладені на певні країни, обмежують можливості для співпраці та проведення розрахунків. Наприклад:

- неможливість співпраці з партнерами з країн, які відключені від системи SWIFT (наприклад, Росія);
- збільшення витрат через необхідність використання альтернативних платіжних систем.

### Політична нестабільність

Відсутність політичної стабільності в країнах-партнерах може призвести до наступних ризиків:

- потенційна можливість затримки платежів через проблеми з фінансовими установами;
- зростання ризиків дефолту контрагентів.

Зміна політики валютного регулювання

У деяких країнах зміни у валютному регулюванні можуть обмежувати розрахунки за операціями в іноземній валюті. Наприклад, жорсткі вимоги щодо обміну валюти або обмеження транзакцій можуть ускладнити процес розрахунків.

### 3. Правові фактори

Вимоги міжнародного законодавства

ТОВ "Рім Солюшинс" повинно дотримуватись міжнародних стандартів, зокрема правил Міжнародної торгової палати (ІСС) щодо документарних акредитивів (UCP 600). Це збільшує адміністративне навантаження на підприємство.

Регуляторні обмеження в Україні:

- необхідність дотримання валютного регулювання, встановленого Національним банком України, яке передбачає обов'язковий продаж частини валютної виручки;
- обмеження на розмір платежів у певній валюті, які можуть бути здійснені без спеціального дозволу.

Податкові обмеження

Різниця в податкових режимах між Україною та країнами-партнерами може впливати на структуру платежів та вимагати додаткових витрат на податкове планування.

### 4. Технологічні фактори

Інфраструктура платіжних систем

ТОВ "Рім Солюшинс" використовує систему SWIFT для міжнародних розрахунків. Проте існують такі виклики:

- високий рівень залежності від доступу до цієї системи, особливо в країнах, де SWIFT є основним засобом здійснення платежів;.
- альтернативні системи (наприклад, SEPA) не є повсюдно доступними для партнерів з країн, які не є членами ЄС.

#### Новітні технології

- використання блокчейну поки не інтегроване у практику розрахунків компанії, хоча цей інструмент дозволив би автоматизувати процес перевірки угод і знизити витрати;
- цифрові валюти, такі як стейблкоїни, можуть значно пришвидшити міжнародні розрахунки, але їхнє регулювання ще не є достатньо стабільним.

#### Кібербезпека

Ризик кібератак на платіжні системи залишається значним. Наприклад, атаки на SWIFT в останні роки продемонстрували вразливість міжнародних платіжних систем, що потенційно може становити загрозу фінансовій стабільності компанії.

### 5. Соціокультурні фактори

#### Відмінності у бізнес-культурі

Різні країни мають свої особливості ведення бізнесу, що впливає на переговори, терміни оплати та виконання контрактів. Наприклад:

- в європейських країнах частіше використовують кредит як спосіб оплати, тоді як в Азії часто вимагають авансових платежів;
- різне сприйняття термінів «своєчасний платіж» може призвести до виникнення конфліктів або затримок.

#### Рівень фінансової грамотності партнерів

Таблиця 2.3

Вплив зовнішніх факторів на міжнародні розрахунки ТОВ "Рім  
Солюшинс"

| Фактор          | Прояв впливу                              | Наслідки для підприємства               |
|-----------------|-------------------------------------------|-----------------------------------------|
| Економічний     | Курсові коливання                         | Додаткові витрати через курсові різниці |
| Політичний      | Санкції проти окремих країн               | Обмеження доступу до ринків і SWIFT     |
| Правовий        | Регуляторні обмеження на валютні операції | Затримки платежів, додаткові витрати    |
| Технологічний   | Недостатня інфраструктура                 | Уповільнення обробки платежів           |
| Соціокультурний | Відмінності в ділових традиціях           | Непорозуміння з партнерами              |

Деякі партнери можуть не розуміти складних фінансових інструментів, таких як документарні акредитиви, що створює додаткові складнощі у переговорах і вимагає від компанії витрат часу на роз'яснення.

#### Аналіз взаємодії зовнішніх факторів

Зовнішні фактори не діють ізольовано, їхній комбінований вплив значно ускладнює управління міжнародними розрахунками. Наприклад:

- політична нестабільність у поєднанні з курсовими коливаннями збільшує ризики затримок платежів;
- висока вартість банківських послуг разом із обмеженнями валютного регулювання знижують фінансову ефективність угод.

Аналіз показав, що вплив зовнішніх факторів на міжнародні розрахунки ТОВ "Рім Солюшинс" можна охарактеризувати як значний і багатогранний:

1. Економічні фактори, зокрема коливання валютних курсів та

інфляція, створюють значні фінансові ризики для підприємства.

2. Наявність політичних та правових обмежень ускладнює співпрацю з окремими країнами.

3. Технологічні виклики, такі як залежність від SWIFT, вимагають диверсифікації технологічних рішень для міжнародних транзакцій. Вплив соціокультурних відмінностей на переговорні процеси зумовлює необхідність адаптації підходів до роботи з різними партнерами.

### 2.3 Проблеми та виклики у сфері міжнародних розрахунків ТОВ "Рім Солюшинс"

У процесі здійснення міжнародних розрахунків ТОВ "Рім Солюшинс" стикається з низкою проблем та викликів, які впливають на ефективність фінансових операцій. Ці проблеми можуть бути пов'язані з внутрішніми недоліками компанії або зовнішніми чинниками, такими як економічна нестабільність, регуляторні обмеження чи технологічні обмеження.

#### 1. Фінансові проблеми

##### Курсові ризики

ТОВ "Рім Солюшинс" проводить більшість міжнародних розрахунків у доларах США (60%) та євро (30%). Коливання валютного курсу негативно впливають на фінансові результати компанії.

Наприклад, у 2023 році зміни курсу гривні до долара США призвели до додаткових витрат, що становлять близько 5% від загального обсягу валютних платежів.

Відсутність системи хеджування валютних ризиків означає, що компанія не захищена від несприятливих змін курсу [11].

Високі витрати на банківські послуги:

– використання документарних акредитивів і SWIFT-платежів супроводжується значними комісіями. Наприклад, вартість обробки акредитива становить до 2% від суми угоди;



- альтернативні платіжні рішення, такі як блокчейн або цифрові валюти, не інтегровані в систему компанії, що обмежує можливості скорочення витрат.

## 2. Правові та регуляторні обмеження

### Валютне регулювання

ТОВ "Рім Солюшинс" стикається з обмеженнями, запровадженими Національним банком України:

- обов'язковий продаж частини валютної виручки;
- ліміти на розмір розрахунків у іноземній валюті без отримання спеціального дозволу. Ці обмеження ускладнюють планування міжнародних операцій і призводять до додаткових адміністративних витрат.

### Вимоги до міжнародних угод

- дотримання правил Міжнародної торгової палати (ІСС) щодо документарних акредитивів збільшує складність оформлення контрактів;
- різні вимоги валютного регулювання в країнах партнерів можуть створювати конфлікти. Наприклад, у країнах Азії часто потрібні авансові платежі, що збільшує ризики для компанії.

## 3. Технічні проблеми

### Залежність від SWIFT:

- SWIFT є основною системою для здійснення платежів, але її використання супроводжується високими комісіями та залежністю від роботи банківської інфраструктури;

- у випадку технічних збоїв SWIFT, компанія стикається із затримками в платежах, що може вплинути на дотримання контрактних зобов'язань [25].

### Відсутність автоматизації:

- багато процесів у системі розрахунків компанії залишаються ручними. Наприклад, перевірка документів для акредитивів виконується вручну, що збільшує час обробки операцій і ризик помилок.

- ERP-система, інтегрована в компанії, не має достатньої підтримки

для автоматизації міжнародних розрахунків, що вимагає додаткових витрат на розробку кастомізованих рішень [22].

#### 4. Організаційні виклики

Недостатня кваліфікація персоналу:

- у відділі міжнародних розрахунків бракує фахівців, які мають досвід у роботі з сучасними платіжними технологіями, такими як блокчейн або цифрові валюти;

- через це компанія не може впроваджувати інноваційні фінансові рішення, які дозволили б скоротити витрати та мінімізувати ризики.

Затримки платежів

- Частина партнерів із країн, які мають слабку фінансову інфраструктуру, затримують платежі, що створює касові розриви. Наприклад, у 2% угод оплата була отримана з затримкою понад 10 днів.

#### 5. Соціокультурні виклики

Відмінності у бізнес-культурі:

- у різних регіонах партнери мають відмінні підходи до управління фінансами. Наприклад, азійські партнери часто наполягають на авансових платежах, тоді як європейські партнери частіше використовують документарні акредитиви;

- відсутність уніфікованих стандартів управління розрахунками між країнами ускладнює переговорні процеси.

Рівень фінансової грамотності партнерів

- У деяких випадках партнери не розуміють складності міжнародних фінансових інструментів, таких як акредитиви чи інкасо, що створює затримки на етапі укладення угоди.

#### 6. Ризики невиконання контрактів

Проблеми з платоспроможністю партнерів:

- У 2023 році зафіксовано кілька випадків, коли партнери не виконали свої зобов'язання через фінансові труднощі.

- Відсутність ефективних юридичних механізмів для захисту

інтересів компанії в іноземних судах створює додаткові ризики.

#### Порушення умов контрактів

– Часті зміни умов контрактів у процесі виконання угод (наприклад, через вимоги про відстрочку платежу) впливають на ліквідність компанії.

#### Приклади проблемних ситуацій:

##### 1. Затримка платежів через курсові коливання:

Один із партнерів відмовився виконати платіж, оскільки зміна курсу долара зробила угоду збитковою. Відсутність хеджування посилила фінансові втрати для ТОВ "Рім Солюшинс".

##### 2. Труднощі з використанням документарних акредитивів:

Угоди з партнерами з країн Азії часто супроводжувалися затримками через те, що місцеві банки вимагали додаткові документи, які не були передбачені контрактом.

Таблиця 2.4

#### Основні проблеми міжнародних розрахунків ТОВ "Рім Солюшинс"

| Проблема                 | Причини                                 | Наслідки                              |
|--------------------------|-----------------------------------------|---------------------------------------|
| Високі витрати на SWIFT  | Високі комісії банків                   | Зростання загальної вартості операцій |
| Курсові ризики           | Відсутність хеджування                  | Додаткові фінансові втрати            |
| Затримки платежів        | Технічні проблеми в банківській системі | Касові розриви                        |
| Недостатня автоматизація | Використання застарілих технологій      | Підвищений ризик помилок і затримок   |

На основі аналізу було виявлено ключові проблеми у сфері міжнародних розрахунків ТОВ "Рім Солюшинс":

1. Фінансові виклики включають високі курсові ризики, значні витрати на банківські послуги та касові розриви через затримки платежів.

2. Регуляторні та правові обмеження створюють додаткове

навантаження на адміністративні процеси та збільшують ризики невиконання угод.

3. Технічні проблеми, такі як недостатня автоматизація та залежність від SWIFT, уповільнюють процеси.

4. Організаційні виклики, включаючи дефіцит кваліфікованого персоналу, обмежують впровадження сучасних фінансових технологій.

5. Різниця у бізнес-культурі між партнерами ускладнює переговори та створює додаткові ризики для виконання угод.

Усі ці проблеми вимагають комплексного підходу до їх вирішення, що буде розглянуто в третьому розділі.

## 2.4 Проблеми та виклики у сфері міжнародних розрахунків ТОВ "Рім Солюшинс"

ТОВ "Рім Солюшинс" у своїй діяльності стикається з низкою проблем і викликів у сфері міжнародних розрахунків. Вони виникають як унаслідок внутрішніх обмежень компанії, так і через вплив зовнішніх факторів, таких як зміни у світовій економіці, регуляторних обмеженнях, технологічних і соціокультурних умовах. У цьому підрозділі проводиться глибокий аналіз цих проблем, а також оцінюється їхній вплив на діяльність підприємства.

### 1. Фінансові проблеми

#### 1.1 Курсові ризики

ТОВ "Рім Солюшинс" здійснює більшість міжнародних розрахунків у доларах США (60%) та євро (30%). Постійні коливання валютних курсів призводять до значних втрат через зміну вартості валюти між моментами укладення контракту та його виконання.

– Наслідки: У 2023 році через девальвацію гривні компанія зазнала втрат у розмірі близько 5% від загального обсягу валютних платежів.

– Причина: Відсутність стратегії хеджування валютних ризиків, зокрема невикористання форвардних контрактів, опціонів або інших

похідних фінансових інструментів [11].

## 1.2 Високі витрати на банківські послуги

Документарні акредитиви та SWIFT-платежі супроводжуються значними комісіями:

- Комісії банків становлять до 2% від суми кожного акредитива.
- Витрати на SWIFT-платежі становлять у середньому 0,5% – 1% від суми операції.
- Наслідки: Значне збільшення собівартості контрактів та зниження рентабельності міжнародних угод.

## 1.3 Касові розриви

- Проблема: Затримки платежів із боку партнерів створюють дефіцит ліквідності.
- У 2023 році касові розриви спричинили затримку виконання контрактів на суму понад 100 тис. доларів США.

## 2. Правові та регуляторні проблеми

### 2.1 Валютне регулювання в Україні

ТОВ "Рім Солюшинс" зобов'язане дотримуватися вимог Національного банку України (НБУ) щодо валютного регулювання:

- Обов'язковий продаж 50% валютної виручки створює додаткові витрати на повторне придбання валюти для виконання зобов'язань перед іноземними партнерами.
- Ліміти на валютні операції вимагають отримання спеціальних дозволів для проведення великих розрахунків, що затримує виконання угод.

### 2.2 Міжнародні стандарти

Дотримання правил Міжнародної торгової палати (ICC), зокрема UCP 600 для акредитивів, збільшує адміністративні витрати на підготовку та перевірку документів.

- Наприклад, підготовка пакета документів для акредитива займає до 5 робочих днів.

### 2.3 Відмінності у правових системах

- Проблема: Різниця у регуляторних вимогах між Україною та країнами-партнерами може створювати юридичні конфлікти.

- Приклад: У деяких країнах, наприклад, Китаї, є жорсткі вимоги до підтвердження авансових платежів, що затягує обробку угод.

### 3. Технологічні проблеми

#### Залежність від SWIFT

SWIFT є основною системою для міжнародних розрахунків, але компанія стикається з такими викликами:

- Високі витрати на використання.
- Ризик затримок через технічні збої або відключення SWIFT у певних країнах [25].

#### Недостатня автоматизація

- Проблема: Більшість процесів, пов'язаних із перевіркою документів та обробкою платежів, виконується вручну.

- Наслідки: Підвищений ризик помилок, затримки у виконанні угод.

#### Відсутність новітніх платіжних технологій

- Компанія не використовує блокчейн-технології або цифрові валюти, які могли б знизити витрати та прискорити розрахунки.

- Приклад: Використання блокчейну могло б скоротити час перевірки документів для акредитивів на 50%.

### 4. Організаційні проблеми

#### Кваліфікація персоналу

- У відділі міжнародних розрахунків бракує фахівців, які мають досвід роботи з сучасними фінансовими інструментами та технологіями.

- Наслідки: Низька швидкість адаптації до нових умов ринку.

#### Відсутність єдиної стратегії управління міжнародними розрахунками

- Компанія не має чітко визначених правил щодо використання різних методів розрахунків, таких як акредитиви чи авансові платежі.

- Наслідки: Підвищення витрат на управління та ризиків.

### 5. Соціокультурні виклики

## Відмінності у бізнес-культурі

- Європейські партнери зазвичай використовують документарні акредитиви, тоді як азійські партнери наполягають на авансових платежах.

- Наслідки: Конфлікти при узгодженні умов угод.

## Мовний бар'єр

- Спілкування з партнерами з різних країн потребує додаткових витрат на переклад документів та забезпечення точності комунікації.

## 6. Ризики невиконання контрактів

### Проблеми з платоспроможністю партнерів

- У 2023 році кілька партнерів не виконали своїх фінансових зобов'язань через фінансові труднощі, що призвело до втрат компанії в розмірі понад 50 тис. доларів США.

### Затримки платежів

- У 2% випадків платежі були отримані із затримкою понад 10 днів, що створило касові розриви та додаткові витрати.

## 7. Інші виклики

### Вплив пандемії COVID-19

- У період пандемії зросла кількість затримок у виконанні контрактів через обмеження на переміщення товарів та нестабільність у фінансових системах країн-партнерів.

### Геополітичні ризики

- Торговельні санкції, введені проти певних країн, обмежують можливості співпраці з партнерами в цих регіонах.

Аналіз виявив низку проблем і викликів, які стоять перед ТОВ "Рім Солюшинс" у сфері міжнародних розрахунків:

- Фінансові виклики, включаючи курсові ризики, високі витрати на банківські послуги та касові розриви.

- Правові обмеження, пов'язані з валютним регулюванням і міжнародними стандартами.

- Технологічні недоліки, зокрема відсутність автоматизації та

сучасних платіжних технологій.

- Організаційні проблеми, такі як недостатня кваліфікація персоналу та відсутність єдиної стратегії управління.
- Соціокультурні відмінності, які ускладнюють переговори з партнерами.

#### Висновки за другим розділом

Другий розділ дослідження було присвячено аналізу системи міжнародних розрахунків ТОВ "Рім Солюшинс", впливу зовнішніх факторів на ці процеси, а також проблемам і викликам, з якими стикається компанія. На основі проведеного аналізу можна сформулювати такі висновки:

##### 1. Практика міжнародних розрахунків на підприємстві

###### 1. Структура розрахунків:

- Основними методами міжнародних розрахунків на підприємстві є документарні акредитиви (40%), документарне інкасо (30%), авансові платежі (20%) та відкритий рахунок (10%).

- Переважно компанія проводить розрахунки в доларах США (60%) та євро (30%), що зумовлено ринковими умовами та географією партнерів.

###### 2. Ефективність системи:

- Завдяки використанню перевірених інструментів (акредитивів та інкасо) компанія мінімізує ризики невиконання зобов'язань партнерами.
- Використання системи SWIFT забезпечує високу швидкість проведення платежів (1–3 робочі дні), однак супроводжується значними витратами на комісії (до 1% від суми платежу).

###### 3. Недоліки системи:

- Відсутність хеджування валютних ризиків створює фінансові втрати через коливання валютних курсів.
- Залежність від ручних процесів у перевірці документів для акредитивів та інкасо підвищує час імовірність помилок.



## 2. Вплив зовнішніх факторів на міжнародні розрахунки

### 1. Економічні фактори:

– Курсові коливання є найбільшим викликом для ТОВ "Рім Солюшинс". У 2023 році втрати через валютну волатильність становили до 5% від обсягу міжнародних платежів.

– Інфляційні процеси у країнах-партнерах впливають на вартість товарів та послуг, що ускладнює прогнозування фінансових потоків.

### 2. Політичні фактори:

– Торговельні санкції обмежують можливості співпраці з партнерами у певних регіонах, таких як країни, відключені від SWIFT.

– Політична нестабільність у країнах-партнерах підвищує ризик затримки платежів та невиконання зобов'язань.

### 3. Правові фактори:

– Валютне регулювання в Україні, зокрема обов'язковий продаж частини валютної виручки, створює додаткове фінансове навантаження на компанію.

– Різниця в законодавчому регулюванні між Україною та країнами-партнерами створює юридичні труднощі у виконанні контрактів.

### 4. Технологічні фактори:

– Використання SWIFT забезпечує надійність і швидкість, але супроводжується високими витратами.

– Недостатнє впровадження інноваційних технологій, таких як блокчейн, цифрові валюти чи автоматизовані системи перевірки, обмежує ефективність міжнародних розрахунків.

### 5. Соціокультурні фактори:

– Відмінності у бізнес-культурі партнерів (наприклад, пріоритет авансових платежів у країнах Азії та використання акредитивів у ЄС) створюють складнощі під час переговорів.

– Мовний бар'єр та різниця у підходах до виконання контрактів призводять до затримок у розрахунках.

### 3. Проблеми та виклики у сфері міжнародних розрахунків

#### 1. Курсові ризики та відсутність хеджування:

– Компанія зазнає суттєвих фінансових втрат через відсутність стратегій мінімізації валютних ризиків, таких як використання форвардних контрактів чи опціонів.

#### 2. Високі витрати на банківські послуги:

– Витрати на обслуговування акредитивів та SWIFT-платежів значно збільшують собівартість угод.

#### 3. Недостатня автоматизація:

– Відсутність інтегрованих технологій автоматизації, таких як ERP-системи з підтримкою міжнародних розрахунків, уповільнює процеси та створює додаткове навантаження на персонал.

#### 4. Затримки платежів:

– У 2% випадків затримки платежів перевищували 10 днів через технічні проблеми у банків-партнерів або фінансові труднощі контрагентів.

#### 5. Юридичні складнощі:

– Різниця у правових вимогах між Україною та країнами-партнерами ускладнює дотримання контрактів.

#### 6. Кваліфікація персоналу:

– Брак фахівців, які мають досвід роботи з сучасними платіжними технологіями, обмежує здатність компанії адаптуватися до нових умов ринку.

#### 7. Соціокультурні виклики:

– Нерозуміння партнерами складних фінансових інструментів (акредитивів, інкасо) та різні підходи до ведення бізнесу збільшують час на переговори та підготовку контрактів.

Другий розділ дозволив встановити такі основні проблеми у системі міжнародних розрахунків ТОВ "Рім Солюшинс":

1. Значна залежність від коливань валютного курсу та відсутність механізмів захисту від цих ризиків.

2. Високі фінансові витрати на проведення розрахунків, зокрема через використання акредитивів та SWIFT-платежів.
3. Недостатня інтеграція новітніх технологій для підвищення швидкості та прозорості платежів.
4. Регуляторні обмеження та розбіжності в правових системах України та країн-партнерів створюють додаткові виклики.
5. Організаційні проблеми, зокрема нестача кваліфікованих кадрів, уповільнюють процес адаптації до нових умов ринку.

### РОЗДІЛ 3

## ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКІВ НА ПРИКЛАДІ ТОВ "РІМ СОЛЮШИНС"

У третьому розділі визначаються шляхи вдосконалення системи міжнародних розрахунків на прикладі ТОВ "Рім Солюшинс". Пропозиції базуються на виявлених проблемах та викликах, розглянутих у попередніх розділах, і спрямовані на підвищення ефективності, мінімізацію ризиків та скорочення витрат у міжнародних фінансових операціях.

### 3.1 Оптимізація процесу міжнародних розрахунків на підприємстві

Оптимізація процесу міжнародних розрахунків є ключовим завданням для ТОВ "Рім Солюшинс" у контексті зниження витрат, мінімізації ризиків і підвищення ефективності фінансових операцій. Цей підрозділ містить пропозиції щодо вдосконалення управління розрахунками, впровадження інноваційних інструментів і технологій, а також автоматизації процесів.

#### 1. Впровадження механізмів хеджування валютних ризиків

Таблиця 3.1

Інструменти хеджування валютних ризиків

| Інструмент          | Принцип роботи                             | Переваги                      | Недоліки                                |
|---------------------|--------------------------------------------|-------------------------------|-----------------------------------------|
| Форвардні контракти | Фіксація курсу на майбутню дату            | Прогнозованість витрат        | Відсутність гнучкості                   |
| Валютні опціони     | Право купівлі/продажу за фіксованим курсом | Гнучкість, можливість вибору  | Вищі витрати                            |
| Природний хеджинг   | Балансування доходів і витрат у валюті     | Відсутність додаткових витрат | Складність у реалізації для деяких угод |

Одним із основних викликів для ТОВ "Рім Солюшинс" є валютні коливання, які значно впливають на фінансовий результат операцій. Для їх мінімізації пропонується:

### 1.1 Форвардні контракти

Форвардні контракти дозволяють фіксувати обмінний курс на майбутній період. Це особливо актуально для контрактів із тривалим терміном виконання.

- Переваги: Забезпечення прогнозованості витрат на валютні операції.

- Приклад: Якщо компанія укладає форвардний контракт на купівлю 100 000 доларів за курсом 36 грн/USD, то у разі зростання курсу до 38 грн/USD компанія зекономить 200 000 грн [11].

### 1.2 Опціони на валюту

Валютні опціони надають право, але не зобов'язання, купівлі або продажу валюти за фіксованою ціною.

- Переваги: Гнучкість у виборі найкращих умов.

- Приклад: Компанія купує опціон на 50 000 євро за курсом 40 грн/EUR.

Якщо курс знижується до 39 грн/EUR, компанія купує валюту на ринку, але у разі зростання до 41 грн/EUR використовує опціон.

### 1.3 Природний хеджінг

Природний хеджінг досягається шляхом збалансування доходів і витрат у тій самій валюті.

Методи:

- пошук постачальників, які приймають оплату в гривнях або валюті, що збігається з доходами компанії;

- відкриття мультивалютних рахунків для уникнення частих конвертацій [22].

## 2. Автоматизація процесів міжнародних розрахунків

Автоматизація дозволяє значно скоротити час на виконання платежів,

зменшити ризик помилок та знизити витрати на адміністративні процедури.

### 2.1 Впровадження ERP-систем

Інтеграція ERP-системи (наприклад, SAP, Oracle або Microsoft Dynamics) із банківськими платформами забезпечує:

- автоматизацію обробки документів для акредитивів та інкасо;
- миттєву інтеграцію з банківськими системами для проведення платежів;
- моніторинг транзакцій у реальному часі (SWIFT GPI).

### 2.2 Використання SWIFT GPI

SWIFT GPI (Global Payments Innovation) дозволяє компаніям:

- відстежувати статус міжнародних платежів у режимі реального часу;
- отримувати повну інформацію про комісії та курси валют;
- знижувати ризик помилок завдяки автоматичному підтвердженню платежів [25].

### 2.3 Автоматизація документарних акредитивів

- впровадження цифрових платформ для обробки акредитивів скорочує час перевірки документів до кількох годин.
- використання програмного забезпечення для автоматичного аналізу відповідності документів умовам контракту.

## 3. Використання новітніх платіжних технологій

Новітні технології, такі як блокчейн і цифрові валюти, пропонують безпечні та економічно вигідні способи здійснення міжнародних розрахунків.

### 3.1 Блокчейн-технології

Блокчейн забезпечує прозорість та безпеку міжнародних розрахунків:

- Застосування: Використання смарт-контрактів для автоматичного виконання платежів після виконання умов контракту.
- Переваги: Зниження витрат на перевірку документів та прискорення розрахунків.

- Приклад: Скорочення часу обробки документарних акредитивів на 30–50%.

### 3.2 Використання цифрових валют

Цифрові валюти центральних банків (CBDC) або стейблкоїни можуть використовуватися для:

- Зменшення витрат на комісії.
- Прискорення платежів, особливо у регіонах із нерозвиненою банківською інфраструктурою.
- Приклад: Використання стейблкоїна USDT для розрахунків із партнерами з Азії.

### 4. Використання альтернативних платіжних платформ

Фінтех-рішення, такі як TransferWise (Wise), Revolut, Payoneer, пропонують:

- Зниження комісій у 2–3 рази порівняно зі SWIFT.
- Швидші транзакції (до 1 дня).
- Прозорість курсу обміну валют.

Переваги для ТОВ "Рім Солюшинс":

- Скорочення витрат на розрахунки з невеликими постачальниками або підрядниками.
- Зменшення часу обробки транзакцій.

### 5. Поліпшення процесу вибору методів розрахунків

#### 5.1 Аналіз партнерів

- Проведення оцінки платоспроможності контрагентів перед вибором методу розрахунку.
- Використання документарних акредитивів для угод із новими або ризикованими партнерами.

#### 5.2 Гнучкий підхід

Для партнерів із високим рівнем довіри використовувати інкасо або відкритий рахунок, що дозволяє знизити витрати на банківські послуги.

Висновки:

1. Впровадження механізмів хеджування валютних ризиків дозволить ТОВ "Рім Солюшинс" мінімізувати вплив курсових коливань на фінансові результати.

2. Автоматизація процесів, інтеграція ERP-систем та використання SWIFT GPI підвищать ефективність і прозорість міжнародних розрахунків.

3. Використання блокчейн-технологій і цифрових валют сприятиме зниженню витрат та прискоренню процесів розрахунків.

4. Застосування фінтех-рішень для невеликих платежів дозволить скоротити витрати на транзакції.

5. Поліпшення процесу вибору методів розрахунків забезпечить гнучкість і адаптивність у роботі з різними партнерами.

Реалізація цих заходів сприятиме підвищенню конкурентоспроможності ТОВ "Рім Солюшинс" на міжнародному ринку, зменшенню ризиків та витрат у системі міжнародних розрахунків.

### 3.2. Підвищення економічної ефективності міжнародних розрахунків ТОВ "Рім Солюшинс"

Підвищення економічної ефективності міжнародних розрахунків є важливим завданням для ТОВ "Рім Солюшинс", оскільки це дозволяє зменшити витрати, мінімізувати ризики, оптимізувати фінансові потоки та підвищити прибутковість міжнародних угод. У цьому підрозділі пропонуються конкретні заходи для досягнення цих цілей.

#### 1. Зниження витрат на банківські послуги

##### 1.1 Переговори з банками щодо комісій

ТОВ "Рім Солюшинс" може домовитися з банками про зниження комісій за проведення міжнародних розрахунків.

– Приклад: Укладання угоди з банком-партнером на використання зниженої ставки комісії для SWIFT-платежів або документарних акредитивів.



- Очікуваний ефект: Скорочення витрат на 10–20%.

### 1.2 Використання системи SEPA для платежів у євро

- SEPA (Single Euro Payments Area) дозволяє проводити транзакції в межах ЄС з мінімальними комісіями та швидким терміном виконання (до 1 дня).

– Приклад: Заміна SWIFT для розрахунків із європейськими партнерами дозволить зменшити витрати на комісії на 50% (European Payments Council, 2022).

### 1.3 Використання альтернативних платіжних платформ

- Фінтех-рішення, такі як TransferWise, Revolut, Payoneer, пропонують значно нижчі комісії порівняно з банками.
- Очікуваний ефект: Скорочення витрат на маловартісні транзакції до 60%.

Таблиця 3.2

Порівняння витрат на платіжні системи до і після оптимізації

| Платіжна система | Витрати до оптимізації, % | Витрати після оптимізації, % | Економія, % |
|------------------|---------------------------|------------------------------|-------------|
| SWIFT            | 1,0                       | 0,5                          | 50%         |
| SEPA             | 0,8                       | 0,3                          | 62,5%       |
| Фінтех (Wise)    | 0,5                       | 0,2                          | 60%         |

## 2. Поліпшення управління дебіторською заборгованістю

### 2.1 Впровадження факторингу

Факторинг дозволяє отримувати фінансування під дебіторську заборгованість, що забезпечує стабільність грошового потоку.

- Приклад: Використання факторингових послуг для контрактів з відтермінуванням платежу дозволить уникнути касових розривів.

- Очікуваний ефект: Підвищення ліквідності компанії.

### 2.2 Використання форфейтингу

Форфейтинг забезпечує можливість отримати одноразовий платіж за довгостроковими контрактами шляхом продажу зобов'язань покупця.

Переваги:

- Зниження ризиків неплатоспроможності покупця.
- Отримання фінансових ресурсів до завершення контракту.

### 2.3 Створення системи моніторингу дебіторської заборгованості

- Впровадження автоматизованого обліку дебіторської заборгованості з можливістю виявлення прострочень у реальному часі.
- Очікуваний ефект: Зменшення кількості прострочених платежів на 15–20%.

Таблиця 3.3

Результати впровадження управління дебіторською заборгованістю

| Інструмент          | Ефект впровадження                        | Очікуваний результат                   |
|---------------------|-------------------------------------------|----------------------------------------|
| Факторинг           | Отримання фінансування під заборгованість | Стабільність грошового потоку          |
| Форфейтинг          | Продаж довгострокових зобов'язань         | Зниження ризиків неплатоспроможності   |
| Система моніторингу | Автоматизація обліку                      | Зменшення прострочених платежів на 15% |

## 3. Підвищення прозорості та контроль витрат

### 3.1 Єдина система обліку валютних операцій

- Створення централізованої бази даних усіх валютних платежів компанії, яка дозволить відслідковувати витрати на конвертацію, комісії та курсові різниці.

- Очікуваний ефект: Оптимізація витрат на валютні операції.

### 3.2 Використання SWIFT GPI

- SWIFT GPI дозволяє отримувати повну інформацію про комісії на кожному етапі платежу, а також прозоро відслідковувати його статус.
- Приклад: У 2023 році використання GPI дозволило зменшити

адміністративні витрати на обробку платежів на 10% [25].

### 3.3 Аналіз витрат на розрахунки

- Регулярне проведення фінансового аналізу для виявлення додаткових витрат і можливостей їх скорочення.

- Очікуваний ефект: Зниження операційних витрат на 5–10%.

## 4. Стратегічне планування валютних операцій

### 4.1 Встановлення валютних резервів

- Формування валютних резервів дозволить уникати проблем із ліквідністю в разі затримок платежів або несприятливих курсових коливань.

- Очікуваний ефект: Зниження ризиків касових розривів.

### 4.2 Регулярний аналіз валютних ринків

- Прогнозування валютних коливань дозволить планувати обмінні операції в найбільш сприятливі моменти.

- Інструменти: Використання звітів Міжнародного валютного фонду (IMF) та банківських прогнозів [12].

### 4.3 Використання мультивалютних рахунків

- Відкриття мультивалютних рахунків дозволяє уникнути частих конвертацій валюти, що зменшує витрати на обмін.

- Очікуваний ефект: Скорочення витрат на валютні операції до 10%.

## 5. Оптимізація контрактних умов

### 5.1 Умови оплати

- Використання умов із частковою попередньою оплатою для мінімізації ризиків невиконання угод.

- Впровадження чітких термінів платежів із системою штрафів за прострочення.

### 5.2 Валютна прив'язка

- Прив'язка цін у контрактах до валют із мінімальною волатильністю (наприклад, до євро або SDR – спеціальних прав запозичення).

- Очікуваний ефект: Зменшення впливу валютних коливань на

кінцеву вартість угод.

### 5.3 Використання юридичних механізмів

- Додавання у контракти арбітражних застережень, що визначають міжнародний суд для вирішення спорів.

- Очікуваний ефект: Зниження ризиків юридичних конфліктів.

### 6. Впровадження новітніх технологій

#### 6.1 Використання блокчейн-технологій

- Впровадження блокчейн-рішень для автоматизації перевірки умов контрактів.

- Приклад: Скорочення часу обробки документарних акредитивів на 30–50%.

#### 6.2 Використання цифрових валют

- Стейблкоїни або цифрові валюти центральних банків дозволять зменшити комісії та прискорити платежі.

- Очікуваний ефект: Скорочення витрат на розрахунки на 15–20%.

### Висновки

1. Зниження витрат на банківські послуги через використання альтернативних платформ і систем, таких як SEPA та фінтех-рішення.

2. Покращення управління дебіторською заборгованістю за допомогою факторингу, форфейтингу та автоматизованих систем моніторингу.

3. Підвищення прозорості витрат через використання SWIFT GPI та створення єдиної системи обліку валютних операцій.

4. Стратегічне планування валютних операцій дозволить уникнути касових розривів і мінімізувати вплив курсових коливань.

5. Використання новітніх технологій, таких як блокчейн і цифрові валюти, сприятиме зниженню витрат і підвищенню швидкості міжнародних розрахунків.

Реалізація цих заходів дозволить ТОВ "Рім Солюшинс" підвищити ефективність міжнародних розрахунків, мінімізувати ризики та забезпечити

фінансову стабільність у зовнішньоекономічній діяльності.

### 3.3. Рекомендації щодо вдосконалення системи міжнародних розрахунків ТОВ "Рім Солюшинс"

Для вдосконалення системи міжнародних розрахунків ТОВ "Рім Солюшинс" необхідно реалізувати комплекс заходів, спрямованих на зниження витрат, мінімізацію ризиків, підвищення ефективності фінансових операцій та оптимізацію внутрішніх процесів. Рекомендації базуються на аналізі виявлених проблем та викликів, розглянутих у попередніх розділах.

#### 1. Впровадження ефективної стратегії управління валютними ризиками

##### 1.1 Використання хеджування

- Форвардні контракти: Укладання форвардних контрактів з банками для фіксації обмінних курсів на момент завершення угоди. Це дозволить уникнути втрат через валютні коливання.

- Валютні опціони: Забезпечення права, але не зобов'язання, здійснювати купівлю або продаж валюти за заздалегідь визначеним курсом [11].

- Природний хеджинг: Збалансування доходів і витрат у тій самій валюті. Наприклад, використання валюти доходів для покриття витрат без конвертації.

##### 1.2 Регулярний моніторинг валютних ринків

- Створення аналітичної групи або залучення зовнішніх консультантів для постійного аналізу валютних ринків.

- Використання програмного забезпечення для прогнозування валютних курсів.

#### 2. Автоматизація та оптимізація фінансових процесів

##### 2.1 Інтеграція ERP-систем

Впровадження ERP-систем (SAP, Oracle, Microsoft Dynamics), які забезпечать автоматизацію процесів міжнародних розрахунків:

- Обробку документів для акредитивів та інкасо.
- Відстеження платежів у режимі реального часу через SWIFT GPI [25].

## 2.2 Використання цифрових платформ

Впровадження блокчейн-технологій для автоматизації перевірки документів і виконання угод:

- Скорочення часу обробки документів.
- Підвищення прозорості та безпеки транзакцій.

## 2.3 Впровадження автоматизованої системи управління дебіторською заборгованістю

- Розробка або придбання спеціалізованого програмного забезпечення для моніторингу та аналізу дебіторської заборгованості.
- Запровадження системи автоматичних нагадувань про строки платежів.

## 3. Оптимізація витрат на банківські послуги

### 3.1 Використання альтернативних платіжних платформ

- Заміна SWIFT для невеликих транзакцій на фінтех-платформи (TransferWise, Revolut, Payoneer), які пропонують нижчі комісії.
- Використання SEPA для платежів у євро в межах ЄС, що забезпечить значне зменшення витрат [8].

### 3.2 Проведення переговорів із банками

- Укладання партнерських угод із банками для отримання знижок на комісії за міжнародні транзакції.
- Використання послуг кількох банків для вибору найвигідніших умов.

## 4. Удосконалення вибору методів міжнародних розрахунків

### 4.1 Диференційований підхід до вибору інструментів

- Використання документарних акредитивів для угод із новими або

ризикованими партнерами.

- Застосування інкасо для угод із перевіреними контрагентами, що дозволить скоротити витрати.
- Використання авансових платежів лише для мінімізації ризиків із партнерами, що мають високий рівень довіри.

#### 4.2 Розробка внутрішніх правил

- Розробка чітких внутрішніх регламентів щодо вибору методів розрахунків залежно від суми угоди, надійності партнера та умов контракту.

### 5. Підвищення кваліфікації персоналу

#### 5.1 Організація навчальних програм

Проведення тренінгів для працівників, які займаються міжнародними розрахунками, з тем:

- Використання сучасних фінансових інструментів (форвардів, опціонів, блокчейн).
- Управління валютними ризиками.
- Особливості міжнародного контрактного права.

#### 5.2 Сертифікація персоналу

- Заохочення співробітників до отримання міжнародних сертифікатів, таких як CTP (Certified Treasury Professional) або CFA (Chartered Financial Analyst).

### 6. Покращення роботи з партнерами

#### 6.1 Оцінка платоспроможності партнерів

- Впровадження системи аналізу фінансового стану контрагентів перед укладенням угод.
- Використання даних кредитних бюро або міжнародних рейтингових агентств.

#### 6.2 Диверсифікація партнерів

- Розширення кола постачальників і клієнтів для зменшення залежності від окремих контрагентів.

### 7. Використання новітніх технологій

### 7.1 Впровадження блокчейн-технологій

- Використання смарт-контрактів для автоматизації виконання угод, що дозволить знизити витрати та прискорити процес розрахунків.

### 7.2 Використання цифрових валют

Стейблкоїни або цифрові валюти центральних банків можуть бути використані для:

- Прискорення розрахунків.
- Зниження витрат на валютні конвертації.

## 8. Розширення співпраці з фінансовими установами

### 8.1 Використання послуг міжнародних фінансових інституцій

- Залучення послуг Ex-Im Bank для страхування експортних контрактів.

- Використання програм підтримки міжнародної торгівлі, запропонованих Світовим банком чи Європейським банком реконструкції та розвитку (EBRD).

### 8.2 Спільні проекти з банками

- Розробка спільних програм із банками для впровадження інноваційних фінансових продуктів.

Реалізація запропонованих рекомендацій дозволить ТОВ "Рім Солюшинс":

1. Знизити ризики валютних коливань через використання хеджування та природного хеджингу.
2. Скоротити витрати на банківські послуги через оптимізацію співпраці з банками та використання фінтех-рішень.
3. Підвищити ефективність розрахунків завдяки автоматизації процесів і впровадженню блокчейн-технологій.
4. Забезпечити стабільність грошових потоків через покращення управління дебіторською заборгованістю.
5. Підвищити компетенції персоналу завдяки навчанням і сертифікації.



6. Оптимізувати співпрацю з партнерами через аналіз їхньої платоспроможності та диверсифікацію.

Застосування цих заходів дозволить компанії зміцнити позиції на міжнародному ринку, підвищити конкурентоспроможність і забезпечити довгострокову фінансову стабільність.

#### Висновки за третім розділом

У третьому розділі роботи було розглянуто ключові напрями вдосконалення системи міжнародних розрахунків ТОВ "Рім Солюшинс". Запропоновані заходи спрямовані на підвищення ефективності, мінімізацію ризиків та зменшення витрат у процесі здійснення міжнародних фінансових операцій. Підсумовуючи викладений матеріал, можна виділити такі основні висновки:

1. Оптимізація процесу міжнародних розрахунків
  1. Хеджування валютних ризиків:
    - запровадження форвардних контрактів, опціонів та природного хеджування дозволить мінімізувати втрати від коливань валютних курсів;
    - регулярний моніторинг валютного ринку та використання спеціалізованих програм забезпечить точні прогнози і підвищить фінансову стабільність підприємства.
  2. Автоматизація процесів:
    - інтеграція ERP-систем та використання SWIFT GPI сприятимуть автоматизації фінансових операцій, скороченню часу на їх обробку та зменшенню ризику помилок;
    - використання блокчейн-технологій дозволить знизити витрати та прискорити перевірку документів і виконання угод.
  3. Використання фінтех-рішень:
    - альтернативні платіжні платформи (TransferWise, Revolut) забезпечують швидкі та дешеві транзакції, особливо для маловартісних

платежів.

- SEPA-платежі в межах ЄС значно зменшують витрати на банківські послуги.

## 2. Підвищення економічної ефективності

### 1. Зниження витрат на банківські послуги:

- проведення переговорів із банками для зниження комісій дозволить скоротити витрати на платежі;

- використання сучасних платіжних платформ, таких як SEPA та SWIFT GPI, зменшить операційні витрати.

### 2. Покращення управління дебіторською заборгованістю:

- використання факторингу та форфейтингу забезпечить стабільний грошовий потік навіть за умов відстрочених платежів;

- впровадження автоматизованої системи моніторингу дебіторської заборгованості сприятиме зменшенню прострочених платежів.

### 3. Планування валютних операцій:

- формування валютних резервів дозволить уникнути касових розривів;

- використання мультивалютних рахунків зменшить витрати на конвертацію валют.

## 3. Рекомендації щодо вдосконалення системи розрахунків

### 1. Внутрішні регламенти та стандарти:

- розробка чітких правил вибору методів розрахунків (акредитиви, інкасо, аванси) залежно від суми угоди, надійності партнера та умов контракту;

- створення політики хеджування валютних ризиків, що включає використання форвардних контрактів, опціонів і природного хеджування.

### 2. Навчання персоналу:

- проведення тренінгів для працівників із сучасних фінансових інструментів та управління валютними ризиками;

- стимулювання співробітників до отримання сертифікатів, таких як

CFA або СТР.

### 3. Співпраця з партнерами та банками:

- використання кредитних оцінок партнерів для зниження ризиків невиконання контрактів;

- укладання партнерських угод із банками для отримання вигідних умов обслуговування.

### 4. Використання новітніх технологій:

- блокчейн дозволить автоматизувати перевірку умов угод і виконання розрахунків;

- цифрові валюти, такі як стейблкоїни, забезпечать швидкість і прозорість платежів.

### 4. Очікувані результати від впровадження рекомендацій

#### 1. Зниження витрат:

- очікується скорочення витрат на банківські послуги до 20% завдяки використанню альтернативних платформ і переговорів із банками;

- зменшення втрат через валютні ризики на 10–15% завдяки впровадженню хеджування.

#### 2. Підвищення ефективності:

- скорочення часу на проведення розрахунків завдяки автоматизації процесів і використанню блокчейн-технологій;

- підвищення точності та прозорості розрахунків через впровадження SWIFT GPI.

#### 3. Зменшення ризиків:

- використання сучасних інструментів управління ризиками дозволить уникнути втрат через валютну волатильність і прострочені платежі.

#### 4. Зміцнення конкурентоспроможності:

- оптимізована система міжнародних розрахунків сприятиме підвищенню довіри з боку партнерів, що відкриє нові можливості для розширення бізнесу.

Запропоновані заходи щодо оптимізації процесу міжнародних розрахунків, підвищення економічної ефективності та вдосконалення системи управління сприятимуть зміцненню позицій ТОВ «Рім Солюшинс» на міжнародному ринку. Реалізація цих заходів дозволить:

- зменшити витрати та мінімізувати ризики, пов'язані з валютними операціями;
- забезпечити стабільний грошовий потік та підвищити ефективність управління борговими зобов'язаннями;
- впровадження сучасних технологій сприятиме скороченню часу обробки та підвищенню прозорості розрахунків.

Метою є підвищення якості управління міжнародними розрахунками, що сприятиме зростанню довіри між партнерами та банками.

Таким чином, удосконалення системи міжнародних розрахунків сприятиме підвищенню фінансової стійкості та довгострокової конкурентоспроможності компанії «Рім Солюшинс».

## ВИСНОВКИ

У процесі виконання дослідження було проаналізовано систему міжнародних розрахунків ТОВ "Рім Солюшинс", визначено ключові проблеми та виклики, а також запропоновано шляхи їх вирішення. Результати дослідження дозволяють зробити такі основні висновки:

### 1. Аналіз теоретичних основ міжнародних розрахунків

1. Міжнародні розрахунки є фундаментальним аспектом зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Вони здійснюються за допомогою цілого ряду інструментів, включаючи документарні акредитиви, документарне інкасо, авансові платежі, відкриті рахунки та банківські гарантії.

2. Ефективне управління міжнародними розрахунками вимагає врахування ризиків, пов'язаних з коливаннями валютних курсів, платоспроможністю контрагентів та нормативно-правовими аспектами.

3. Сучасні технології, такі як SWIFT, блокчейн та цифрові валюти, відкривають нові можливості для оптимізації міжнародних розрахунків, підвищуючи їхню прозорість і знижуючи витрати.

### 2. Аналіз системи міжнародних розрахунків ТОВ "Рім Солюшинс"

1. Основними методами розрахунків на підприємстві є документарні акредитиви (40%), документарне інкасо (30%), авансові платежі (20%) та відкритий рахунок (10%). Таке поєднання забезпечує певну гнучкість, але супроводжується високими витратами та ризиками.

#### 2. Основні проблеми виявлені в системі міжнародних розрахунків:

- Курсові втрати через відсутність хеджування валютних ризиків.
- Високі витрати на банківські послуги, зокрема комісії за документарні акредитиви та SWIFT-платежі.
- Виникнення затримок платежів пов'язане з низкою факторів, включаючи технічні проблеми та фінансову нестабільність контрагентів.
- Недостатня автоматизація процесів, що підвищує ймовірність

помилки і затримок.

3. Вплив зовнішніх факторів, таких як валютні коливання, політична нестабільність, регуляторні обмеження, технологічна інфраструктура та соціокультурні особливості, створює додаткові виклики для підприємства.

3. Рекомендації щодо вдосконалення системи міжнародних розрахунків

1. Оптимізація процесу міжнародних розрахунків:

- запровадження хеджування валютних ризиків за допомогою форвардних контрактів, опціонів та природного хеджування;

- використання технологій блокчейн для автоматизації перевірки документів та виконання транзакцій;

- інтеграція систем планування ресурсів підприємства (ERP) сприятиме автоматизації обробки платежів та моніторингу розрахунків.

2. Підвищення економічної ефективності:

- зниження витрат на банківські послуги через використання SEPA для європейських платежів, фінтех-рішень для маловартісних угод та переговорів із банками щодо комісій;

- покращення управління дебіторською заборгованістю через впровадження факторингу, форфейтингу та автоматизованих систем моніторингу.

3. Розробка внутрішньої політики управління міжнародними розрахунками:

- визначення чітких критеріїв вибору методів розрахунків залежно від умов угоди та ризиків;

- розробка політики хеджування валютних ризиків і стандартів роботи з партнерами.

4. Підвищення кваліфікації персоналу:

- проведення тренінгів щодо сучасних фінансових інструментів, включаючи технологію блокчейн, цифрові валюти, опціони та форварди;

- сертифікація працівників відповідно до міжнародних стандартів.

#### 4. Очікувані результати впровадження заходів

##### 1. Зниження витрат:

- скорочення банківських витрат до 20% було досягнуто завдяки використанню альтернативних платформ та укладанню угод з банківськими установами;

- впровадження стратегій хеджування призвело до скорочення витрат від курсових різниць приблизно на 10-15%.

##### 2. Підвищення ефективності:

- скорочення часу на проведення розрахунків завдяки автоматизації процесів та використанню технологій блокчейн;

- підвищення прозорості платежів завдяки SWIFT GPI.

##### 3. Зменшення ризиків:

- зменшення ризику касових розривів шляхом створення валютних резервів та покращення управління дебіторською заборгованістю;

- зменшення ризиків невиконання угод через аналіз платоспроможності партнерів.

##### 4. Підвищення конкурентоспроможності:

- удосконалена система міжнародних розрахунків сприятиме підвищенню довіри партнерів та розширенню географії співробітництва.

Реалізація запропонованих заходів дозволить ТОВ "Рім Солюшинс" налагодити ефективну, стабільну та гнучку систему міжнародних розрахунків. Це сприятиме наступному:

1. Зменшенню фінансових витрат та ризиків.

2. Підвищенню прозорості та швидкості проведення операцій.

3. Посилення позицій компанії на міжнародному ринку.

Впровадження цих рекомендацій забезпечить довгострокову фінансову стабільність компанії та підвищить її конкурентоспроможність у зовнішньоекономічній діяльності.

## ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Bank for International Settlements (BIS). Payments and Financial Market Infrastructures in the Digital Era. 2021. URL: <https://www.bis.org/> (дата звернення: 01.10.2024)
2. Bank for International Settlements (BIS). Blockchain Technology in International Payments: Opportunities and Risks. 2022. URL: <https://www.bis.org/> (дата звернення: 01.10.2024)
3. Бланк І. О. Фінансовий менеджмент. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 252 с.
4. Coyle B. Risk Management in International Trade. London: Financial Times Press, 2021. 153 p.
5. Eun C., Resnick B. *International Financial Management*. New York: McGraw-Hill, 2017. 340 p.
6. Export-Import Bank of the United States. *Guide to International Payment and Financing Options*. 2024. URL: <https://www.abc-amega.com/articles/export-import-bank-of-the-united-states/> (дата звернення: 05.10.2024).
7. European Central Bank (ECB). Blockchain and the Future of Financial Transactions. 2020. URL: <https://www.ecb.europa.eu/home/html/index.en.html>. (дата звернення: 11.10.2024).
8. European Payments Council. *SEPA Instant Credit Transfer: A Game-Changer for European Payments*. Brussels: EPC. 2022. URL: <https://www.europeanpaymentscouncil.eu/> (дата звернення: 11.10.2024).
9. Financial Times. International Payments: Digital Wallets and Lower Transaction Costs. Financial Times. 2022. URL: <https://www.ft.com/> (дата звернення: 08.10.2024).
10. HSBC. Global Trade Solutions for Businesses. London: HSBC, 2022. URL: <https://www.hsbc.com/> (дата звернення: 09.10.2024).
11. Hull J. Options, Futures, and Other Derivatives. New York: Pearson,



2018. 896 p.

12. IMF (International Monetary Fund). Exchange Rate Volatility and Trade Finance Risks. Washington: IMF Publications, 2023. 151 p.

13. International Chamber of Commerce (ICC). Uniform Customs and Practice for Documentary Credits (UCP 600). Paris: ICC, 2017. URL: <https://iccwbo.org/> (дата звернення: 08.10.2024).

14. Jorion P. Financial Risk Manager Handbook. New York: Wiley, 2019. URL: <https://www.perlego.com/book/1009981/financial-risk-manager-handbook-pdf>. (дата звернення: 08.10.2024).

15. Morgan J. P. Trade Services Guide for International Business. New York: JPMorgan Chase, 2021. 82 p.

16. Koch T., Hagen B. Open Accounts in Global Trade. Stuttgart: Springer, 2022. 346 p.

17. Krugman P., Obstfeld M. International Economics: Theory and Policy. London: Pearson, 2020. 179 p.

18. McDonald J. International Trade Finance: A Practical Guide. London: Wiley, 2020. 416 p.

19. Miller T. Trade Finance Principles and Practices. New York: Routledge, 2023. 318 p.

20. OECD. Risk Management in International Trade. Paris: OECD Publishing, 2023. URL: <https://www.oecd.org/> (дата звернення: 07.10.2024).

21. Pritchard R. Advance Payments in International Trade. Oxford: Oxford University Press, 2019. 92 p.

22. Shapiro A. Multinational Financial Management. New York: Wiley, 2020. 624 p.

23. Schumacher M. The Bankers' Handbook on Trade Finance. New York: McGraw-Hill, 2022. 497 p.

24. Sullivan K. Trade Finance: An Introduction to Documentary Collections. Boston: Pearson, 2021. 267 p.

25. SWIFT. SWIFT for Corporates: A Guide to Managing International

Payments.— Brussels: SWIFT, 2019. URL: <https://www.swift.com/>. (дата звернення: 07.10.2024).

26. Tapscott D., Tapscott A. Blockchain Revolution: How the Technology Behind Bitcoin Is Changing Money, Business, and the World. London: Penguin, 2018. 384 p.

27. World Bank. International Business Financing Solutions. Washington: World Bank Group. 2023. URL: <https://www.worldbank.org/ext/en/home>. (дата звернення: 07.10.2024).

28. World Economic Forum. Blockchain and Digital Currency in Global Trade and Payments. Звіт Світового економічного форуму. 2021. URL: <https://www.weforum.org/> (дата звернення: 17.10.2024).

29. Zimmerman P. Global Trade & Payments: Theory and Practice. Cambridge: Cambridge University Press, 2021. 207 p.

30. Гадзало Я.М., Лузан Ю.Я. Зовнішньоекономічна діяльність та результативність функціонування аграрного сектору економіки України. *Економіка АПК*. 2021. № 4. С. 6–17.

31. Галас Л. І. Стратегія зовнішньоекономічної діяльності сільськогосподарських підприємств: поняття та її основні функції. *Інноваційна економіка*. 2021. № 1-2. С. 68-73.

32. Думанська І. Ю. Фінансове забезпечення інноваційних процесів в АПК України: теорія, методологія та практика: монографія. Київ: ДВНЗ «Університет банківської справи», 2018. 298 с.

33. Козак Ю. Г., Логвінова Н. С. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: навчальний посібник. Київ: Освіта України, 2012. 272 с.

34. Багрова Н. І. Рєдіна В. Є. Власюк О. О. Гетьман. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: підручник. Київ: Центр навч. літ., 2004. 580 с.

35. Ковальчук Т. Г. Вплив інтеграційних процесів на формування стратегії зовнішньоекономічної діяльності підприємств України. *«Young Scientist»*. 2016. С. 55–59.

36. Козак Ю., Уханова І., Міндова О. Основи зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Київ: Центр навчальної літератури, 2022. 269 с.

37. Панова К. І. Потенціал зовнішньоекономічної діяльності машинобудівних підприємств України. *Економіка. Управління. Інновації*. 2014. № 2(12). С. 267-273.

38. Перелік міжнародних програм, конкурсів та грантів в розрізі напрямів: економіка та підприємництво, аграрний розвиток, енергоефективність та екологія. URL: <https://mykolaivskagromada.gov.ua/news/1695972666/> (дата звернення 15.10.2024)

39. Податковий кодекс України : Закон України № 540-IX від 30.03.2020, чинний. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/T200540?an=1> (дата звернення 16.11.2024)

40. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. № 959-XII // Відомості Верховної Ради України. 1991. № 29. С. 377.

41. Про правовий режим воєнного стану : Закон України No 389-VIII від 12.05.2015. Офіційний вісник України. 2015. № 46. С. 13. С. 1449.

42. Економічна енциклопедія. URL: <http://slovopedia.org.ua> (дата звернення: 22.11.2024)

43. Фомішина В. М., Рибчук А. В., Зінченко В. В. Сучасні тенденції міжнародних економічних відносин і зовнішньоекономічні зв'язки України: колективна монографія. Херсон: ТОВ «ВКФ «СТАР» ЛТД», 2017. 340 с.

44. Рум'янцев А. П., Рум'янцева Н. С. Зовнішньоекономічна діяльність : навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2019. 292 с.

45. Савицька О. М., Салабай В. О. Особливості методології оцінювання ефективності та результативності в управлінні фінансово-господарською діяльністю підприємства. *Сучасні підходи до управління підприємством*. 2019. С. 99.

46. Свідерська А. В. Управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності підприємства. *Економіка. Управління. Інновації*. 2016. № 2. С. 290.
47. Скрипник С. В., Процевят О. С., Воронова О. В. Особливості регулювання зовнішньоекономічної діяльності в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. №38. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1308/1262> (дата звернення: 11.10.2024)
48. Скрипник С. В., Процевят О. С., Воронова О. В. Особливості регулювання зовнішньоекономічної діяльності в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. №38. С. 22.
49. Водянка Л. Д. Цифровізація та цифрова платформа в економічному розвитку аграрного сектору. *Економіка АПК*. 2020. № 12. С. 67–73.
50. Горобець Н. М. Цифрові технології в системі стратегічного управління аграрними підприємствами. *Агросвіт*. 2022. № 1. С. 36–43.
51. Методичні аспекти управління фінансовою стійкістю аграрних підприємств в умовах їх діджиталізації. *АгроСвіт*. 2021. № 21–22. С. 19–27.
52. Мельник О. Г. Експортний потенціал підприємства: сутність і методологічні основи аналізу. *Проблеми економіки*. 2017. №1. С. 226-231.
53. Зінчук Т., Горбачева І., Ковальчук О., Куцмус Н. Міжнародні економічні відносини та зовнішньоекономічна діяльність: навчальний посібник. Київ: ЦНУЛ, 2017. 512 с.
54. Носонова Л. В. Застосування SWOT-аналізу для визначення конкурентоспроможності АТ «Сумський завод «Насосенергомаш». *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. № 4. С. 506-512.
55. Шкурупій О. В., Гончаренко В. В., Артеменко І. А. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 248 с.
56. Дербеньова Я. В. Публічне управління зовнішньоекономічною

діяльністю з урахуванням регіональних особливостей. *Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку*. 2021. № 27. С. 22-30.

57. Дергачова Г. М., Пінчук О. В. Підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства. 2020. URL: <http://confmanagement.kpi.ua/proc/article/view/201167> (дата звернення: 11.10.2024)

58. Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану : Постанова КМУ № 314 від 18.03.2022. Офіційний вісник України. 2022. № 26. С. 24.

59. Долгополов К. І. Теоретичні засади зовнішньоекономічної діяльності. *Підприємницькі ініціативи*. 2018 р. №2. С. 396-401.

60. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 14.11.2023)

61. Головка Т. В., Сагова С. В. Стратегічний аналіз : навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. Київ: КНЕУ, 2002. 198 с.

62. Васильєв О. В., Німкович А. І. Консалтинг як елемент інфраструктури підтримки бізнесу. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 15. С. 497–502.

63. Вдовенко Н. М., Сухомлин Л. В., Бачкір І. Г., Гнатенко І. А. Управлінські засади моделювання державних пріоритетів в інноваційній економіці: диверсифікація підприємницької діяльності та адаптування ринку. *Економіка та держава*. 2021. №9. С. 19-23.

64. Бубенко С. П. Організаційно-економічний механізм експортної діяльності підприємства. *Фінанси України*. 2019 . № 10. С. 32-33.

65. Білоусько Т. Ю. Міжнародна торгівля як фактор підвищення глобальної конкурентоспроможності України. *Економічні науки*. 2018. № 2. С. 233-241.

66. Близняк Ю. І. Управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства. *Економіка інноваційної діяльності підприємств*. 2017. №3. С.

149-150.

67. Бабанін О. Деякі проблеми розвитку зовнішньої торгівлі України. *Зовнішня торгівля*. 2020. № 1. С. 8-14.

68. Бабенко В., Кредісов А. Політика стимулювання експорту та її інструменти. *Економіка України*. 2013. №2. С. 12-17.

69. Бабанін О. Деякі проблеми розвитку зовнішньої торгівлі України. *Зовнішня торгівля*. 2020. № 1. С. 8-14.

70. Бабенко В., Кредісов А. Політика стимулювання експорту та її інструменти. *Економіка України*. 2013. №2. С. 12-17.

71. Зайцева І. Ю. Міжнародні фінанси: навч. посібник. Харків: УкрДАЗТ, 2015. 311 с.

72. Мостовенко Н. А., Коробчук Т. І. Кредитний менеджмент : навчальний посібник. Луцьк : ВолиньполіграфТМ, 2016. 280 с.

73. Зайцев О. В. Фінансові розрахунки. Теорія і практика : навчальний посібник. Київ: Кондор-Видавництво, 2013. 548 с.

74. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 № 2121-III (зі змінами). URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>. (дата звернення: 01.11.2024).

75. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом : Закон України № 2343-XII від 19.01.2013р. (зі змінами). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2343-12/paran3#n3>. (дата звернення: 01.10.2024).

76. Береславська О. І. Міжнародні розрахунки та валютні операції : навч. посіб. Ірпінь : Університет ДФС України, 2019. 368 с.

77. Адамик Б., Ткачук В. Платіжні системи: фундаментальні засади та перспективи трансформації. *Економічний аналіз*. 2019. Т. 29. № 3. С. 63-73.

78. Грінько І. М, Сердюк А. М. Вплив технології блокчейну на розвиток міжнародної торгівлі. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2019. Вип. 24. 47-52.